

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Mezinárodní obchod

**Argentina po ekonomické krizi v roce
2002**

bakalářská práce

Autor: Jana Melicharová

Vedoucí práce: Ing. Tereza De Castro, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne .....

.....

podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Tereze De Castro, Ph.D. za její ochotu, vstřícný přístup, cenné připomínky a rady ke zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod	1
1 Teorie ekonomických a finančních krizí	3
1.1. Vymezení ekonomických a finančních krizí a příklady z historie.....	3
1.2. Příčiny krizí.....	7
1.3. Prevence krizí a krizové řízení.....	8
2 Krize v Argentině: příčiny, průběh a dopady	10
2.1. Předkrizový vývoj 90. let.....	10
2.2. Průběh samotné krize.....	13
2.3. Situace po krizi a její důsledky	17
2.4. Příčiny ekonomické krize	20
2.4.1. Vnitrostátní faktory	21
2.4.2. Zákon o konvertibilitě	24
2.4.3. Vliv MMF.....	25
2.5. Vlastní zhodnocení	26
3 Současný stav argentinské ekonomiky	27
3.1. Současná ekonomika Argentiny	27
3.2. Základní ekonomické ukazatele.....	27
3.2.1. HDP a fiskální politika	27
3.2.2. Nezaměstnanost.....	28
3.2.3. Inflace	29
3.2.4. Měnový kurz.....	30
3.2.5. Soukromý sektor.....	33
3.2.6. Zahraniční obchod	35
3.2.7. Investice.....	38

3.3. Mezinárodní postavení země	42
3.4. Predikce budoucího vývoje země	45
Závěr	48
Seznam obrázků a tabulek	51
Seznam použitých zkratek	52
Bibliografie	53
Seznam příloh	I

Úvod

Argentina jako osmá největší země světa si zaslouží určitou pozornost, protože kdyby nebylo této jihoamerické země, pravděpodobně bychom se museli obejít bez animovaného filmu, umělého srdce, nikdo by možná nevymyslel ani otisky prstů, či tango. Výše zmíněné jsou asi nejvýznamnější objevy, o kterých málokdo ví, že náleží právě Argentincům. Rozhodla jsem se napsat svou bakalářskou práci právě na Argentinu, protože si myslím, že je to velmi zajímavá země s velkým potenciálem, který byl v minulosti, ale i současnosti ovlivněn špatnou ekonomickou situací a ještě horšími politickými rozhodnutími.

Cílem bakalářské práce je popsat ekonomickou situaci Argentiny od roku 2002 do současnosti. Práce je založena na teoretických i historických poznatcích o finančních či ekonomických krizích, dále je zkoumán průběh argentinského bankrotu z roku 2002, jeho příčiny a dopady a následně je popsán politicko-ekonomický vývoj země až do současnosti.

První kapitola se zabývá obecnou teorií finančních a ekonomických krizí, jako úvod do problematiky a pochopení terminologie a pro lepší porozumění textu v dalších kapitolách. Jelikož slovo krize je příznačné pro argentinskou ekonomiku a s ohledem i na světovou ekonomickou krizi z roku 2008 i pro většinu světa. V druhé kapitole bude popsána krize v Argentině z počátku roku 2000, která vyvrcholila bankrotem v roce 2002, kdy země jako jediná ve své novodobé historii zbankrotovala. A dosud se argentinská ekonomika neozdravila. Naposledy v roce 2012 se spekulovalo o další vážné krizi, která naštěstí dalším bankrotem neskončila, jenže otázkou zůstává, jestli se ekonomika natolik obnovila, aby ke krachu země znovu nedošlo.

Druhá kapitola tedy bude sousledně popisovat situaci 90. let, kde již můžeme nacházet první problémy, pak průběh samotné krize, situaci po bankrotu a co se v zemi dále odehrávalo. Za zmínku stojí také to, že země od roku 2007 používá pro výpočty svých ekonomických ukazatelů, které předává Světové bance, značně spornou metodu. Oficiální údaje se liší až o desítky procent oproti číslům, které provedly nezávislé agentury. Nejpravděpodobnější verze, proč země uvádí špatné údaje, je ta, aby vysoké hodnoty například inflace neodrazovaly potenciální investory.

Třetí, poslední kapitola, je věnována současnému stavu argentinské ekonomiky, bohužel pro spoustu dat neexistují ještě oficiální údaje za poslední 2 roky, jelikož, jak mi bylo řečeno na Velvyslanectví Argentinské republiky, Argentině trvá zpracování údajů delší dobu. Také rozeberu podrobněji nejvýznamnější makroekonomické sektory, chování a zásahy do hospodaření státu prezidentky Cristina Fernández, která má v zemi nezanedbatelný politický vliv. Po kapitole týkající se predikce a směřování země se posléze sama vyjádřím k dané problematice.

Počátky Argentiny se táhnou daleko do historie, mnohem více, než je v mých třech kapitolách zmíněno, proto přidávám do přílohy stručný souhrn historie Argentiny již od koloniálních počátků, protože jak řekl Thomas Jefferson, bez znalosti minulosti nelze soudit přítomnost.

1 Teorie ekonomických a finančních krizí

Tato část práce se zaměří na vznik, průběh a příčiny ekonomických a finančních krizí a praktické příklady z nedávné minulosti.

1.1. Vymezení ekonomických a finančních krizí a příklady z historie

Finanční krize neprovázejí člověka jen v posledním století, ale mnohem déle, často jsou spojovány se vznikem papírových peněz a různých druhů spekulací. Ve vyspělých zemích mívají podobu bankovních nebo měnových krizí a právě ve vyspělých ekonomikách bývá nejčastější kombinace obou krizí (Cihelková, 2006 str. 51).

Ve skutečnosti se druhy krizí proplétají dohromady, stejně tak jako průběhy se liší od učebnicových příkladů, podle toho v jaké zemi krize nastane, za jaké situace a za jakých vnitřních či vnějších faktorů. I přesto mají některé rysy společné. Jedním z nich je, že před krizí dochází k finančním deregulacím a liberalizaci pohybu kapitálu. V bezprostředně následujícím období dojde k prudkému přílivu kapitálu, který byl do země přilákán úrokovým diferencíalem a poměrně stálým devizovým kurzem. Náhlý příliv kapitálu přinesl s sebou i tendenci k nerovnováze stavu běžného účtu a ke zhodnocování domácí měny. Následuje odliv kapitálu, což vede, u těch, co se nepojistili proti kurzovému riziku, ke ztrátě kapitálu. Poté investoři urychleně opouštějí zemi. Současná velká liberalizace trhů má za příčinu to, že se krize šíří mnohem rychleji a ve větší míře (Cihelková, 2006 str. 52).

Obecně se uvádějí tyto typy finančních krizí:

- měnová krize
- bankovní krize
- dluhová krize
- systematická finanční krize

Pod pojmem měnová krize se skrývá spekulativní útok na směnný kurz měny, který vyústí v depreciaci či devalvaci měny, či kdy centrální banka brání směnný kurz i za cenu ztráty devizových rezerv anebo zvýšení úrokové míry. Bankovní krize souvisí s nedostatečnou

likviditou bank v dané zemi, zejména v rozvojových zemích, je zapříčiněna ztrátou důvěry investorů a následuje hon na banky, což byl případ i Argentiny a Mexika, kvůli fixaci měny na dolar. Dluhová krize nastává, když vláda či soukromý sektor nejsou schopny dostát svým platebním závazkům. Rozděluje se na interní a externí dluhovou krizi, externí je když vláda či soukromý sektor není schopen splácet svoje závazky vůči zahraničí a interní znamená platební neschopnost společností, vzrůstá množství přijatých úvěrů a dochází k nadměrné předluženosti ekonomiky (Dvořák, 2004). Jednotlivé typy krizí se vyskytují jednotlivě pouze výjimečně, většinou probíhá systematická finanční krize, která zahrnuje projevy všech uvedených typů (Helísek, 2004 str. 150).

První velkou finanční krizí byla Mexická měnová krize, která se odehrála v roce 1994. Nicméně Mexiko zaznamenalo první problémy už v roce 1982, kdy vyhlásilo moratorium na splácení svého zahraničního dluhu. Do té doby mexická ekonomika byla oblíbeným cílem zahraničních investorů. K prvnímu odchodu investorů z Mexika došlo v momentě, kdy v Mexiku klesly úrokové sazby kvůli klesající inflaci. Zatímco v USA úrokové sazby stouply a to zúžilo úrokový diferenciál. Ani nové členství Mexika v OECD, které mělo být pro investory dobrým signálem o správě země, nezabránilo politické nestabilitě a dalšímu odchodu investorů. Ve výsledku mexická ekonomika měla velký deficit běžného účtu, nedostatečně privatizovala a měla slabý bankovní sektor. To vše způsobilo finanční krizi a depresi ekonomiky. USA se nabídly poskytnout Mexiku půjčku, aby se zabránilo zhroucení bankovního sektoru. Na Mexické krizi se ukázaly nedostatky v informovanosti MMF a monitorování hospodářského vývoje země (Dvořák, 2004).

O tři roky později následovala Asijská měnová krize, která byla se svými dopady nejvážnější krizí 90. let. Týkala se zemí, jako jsou Thajsko, Malajsie, Jižní Korea a Filipíny. Tato oblast se stejně jako Mexiko dobře vyvíjela a byla oblíbeným cílem investorů, zejména díky vysokým úrokovým mírám a stabilnímu měnovému kurzu. Ovšem kvůli snadnému získávání úvěrů došlo k nárůstu spekulativní bubliny a ceny aktiv vzrostly na přemrštěné částky. Krize probíhala ve třech fázích. Jisté riziko představoval bankovní sektor v kombinaci se silným přílivem kapitálu. Při fixním měnovém kurzu se příliv kapitálu ze zahraničí promítl do růstu úvěrových zdrojů bank. Ta poté směřovala do financování nákupu nemovitostí a do financování podnikového sektoru. Ve výsledku bylo tedy poskytnuto příliš mnoho prostředků, které se proměnily v „rizikové úvěry“. Konkurenceschopnost asijských ekonomik oslabila, když v polovině roku 1997 došlo k prudkému zhodnocení kurzu amerického dolaru,

což mělo za výsledek zpomalení exportu v celé Jihovýchodní Asii. V létě 1997, kdy došlo na první vlnu krize, vyvolával obavy zejména stav thajské ekonomiky. Byl vytvořen tlak na thajskou měnu a následkem toho byla uzavřena největší thajská finanční společnost a 15 dalších. Ve druhé vlně se depreciační přenesla na podzim 1997 do Jižní Koreje. Korejská ekonomika vykazovala stejné problémy jako thajská, a to zapříčinilo odliv zahraničního kapitálu a pokles devizových rezerv. MMF se snažil do situace zasáhnout fiskálními opatřeními a restrikcemi v měnové politice. Pomoc MMF byla podmíněna právě splněním nápravných opatření. Malajsie jako jediná země odmítla pomoc MMF a rozhodla se aplikovat vlastní postupy, šlo zejména o kontrolu odlivu kapitálu, což umožnilo ve výsledku zmírnit recesi (Helísek, 2004 stránky 55-56) .

Obrázek č. 1: Mapa států zasažených asijskou krizí

Zdroj: (byznys.lidovky.cz, 2015), vlastní zpracování

Investoři viděli v Jihovýchodní Asii velmi slibnou investiční příležitost. Banky ovšem v rámci podpory investic půjčovaly i na vysoce rizikové projekty, spousta těchto pohledávek se později ukázala jako nedobytná, kvůli zadluženosti podniků. Situaci nepřispěla ani vysoká úroveň korupce a rostoucí schodek běžného účtu platební bilance. Mezinárodní měnový fond (dále jako MMF) pro snížení schodku platební bilance doporučil devalvaci měny a nešetřil kritikou na ekonomickou politiku regionu. Kvůli tomu investoři pomalu začali ztrácet důvěru, následovala řada finančních spekulací - prodej asijských aktiv a svůj kapitál převáděli z asijských měn na dolary. Na rozdíl od krize v Mexiku, ta v Jihovýchodní Asii nebyla příčinou nadměrná expanzivní politika (Bláhová, 2012).

V roce 1999 přišla Brazilská měnová krize. V důsledku hospodářské politiky země se podařilo snížit inflaci o téměř 3000 % a brazilský real byl považován za stabilní měnu. Problém byl v tomto případě ale na straně rostoucích vládních výdajů a tím i nárůst deficitu státního rozpočtu. V roce 1998 v návaznosti na ruskou krizi začali investoři opouštět rizikovější trhy a mezi ně patřila i Brazílie. K další panice na trzích přispělo, když druhý největší stát brazilské federace – Minas Gerais – vyhlásil odklad splátek dluhu, to mezi zahraničními investory vyvolalo paniku. Krize v Brazílii vyvolala obavy z jejího šíření na další měny a zejména do sousední Argentiny (Helísek, 2004 str. 61). Díky rychlé pomoci MMF a uklidnění brazilského měnového kurzu, krize nezneškodila jiné měny. Přispěla ale ke zpomalení růstu HDP v Chile, v Mexiku a k poklesu HDP v Argentině, na kterou měla nejsilnější vliv. Obecně můžeme říci, že ke krizi v Brazílii výrazně přispěla ruská měnová krize. Investoři ale problémy v Brazílii očekávali a proto stahovali své investice již několik měsíců předem. Co očekávaný nástup krize urychlilo, byly zejména dva hlavní faktory. Prvním bylo to, když brazilští zákonodárci odmítli reformy vyžadované MMF, některé z nich ale v nouzi a narychlo přijali a MMF jim nakonec úvěr poskytl. Vážnější problém sehrály zostřené fiskální problémy brazilské vlády. Nakonec krize byla rychle překonána a díky připravenosti zahraničních investorů neměla výraznější dopady (Cihelková, 2006).

Ekonomická krize bývá často zaměňována s finanční, ale tyto dva pojmy jsou naprosto odlišné. Podle Českého statistického úřadu (dále jako ČSÚ) „ekonomická krize je zastavení tempa růstu dané ekonomiky, nebo pouze její zpomalení.“ Pokud reálné HDP klesá dvě po sobě jdoucí čtvrtletí a dochází k poklesu výstupu ekonomiky a zaměstnanosti, jde o recesi.

Když pokles reálného HDP trvá čtyři čtvrtletí za sebou, jedná se o ekonomickou krizi (Český statistický úřad, 2015).

1.2. Příčiny krizí

Nejznámější ekonomickou krizí byla Světová hospodářská krize z roku 1929. Jejími hlavními příčinami byly špatné deregulační zásahy, chyby ratingových agentur, nezodpovědné chování domácností a nevyhovující monetární politika (Kalínská, 2010). Na nás měla ale největší dopad nedávná Světová hospodářská krize, která začala v USA na trhu s nemovitostmi. Americké banky začaly půjčovat i klientům, kteří později nebyli schopni splácet, a na trhu se vytvořila hypoteční bublina. To mělo na svědomí mnohem vážnější krizi, nejen v USA, ale postupně se v roce 2008 přenesla i do celého světa. Finanční a hospodářská krize byla do ČR tzv. dovezena a hlavním prostředkem šíření byl nepřímý poptávkový kanál (Singer, Miroslav, 2010). Dle MMF hlavní příčiny krizí jsou neudržitelné makroekonomické politiky, nestabilní politická scéna, nestabilní měnový kurz a měkká finanční struktura. Zranitelnosti ekonomiky přispívá i vysoká úroveň krátkodobého zahraničního dluhu, dluhu s pohyblivou úrokovou mírou a dluhu, který byl zprostředkován domácími finančními subjekty (Helísek, 2004 str. 12).

Další typické příčiny krizí bude nejvhodnější uvést na příkladech. Nejvýznamnější příčinou problémů v jihovýchodní Asii bylo chování v oblasti soukromého sektoru – neboli přílišná akumulace domácích i zahraničního zadlužení a nevhodná alokace domácích i zahraničních úspor. A také k tomu přispělo podcenění situace a věřitelské instituce udělaly mnoho chyb při udělování úvěrů lidem a společností, které později dluhy nebyly schopni splácet (Helísek, 2004 str. 16).

Tabulka č. 1: Růst HDP v Thajsku podle dat Světové banky

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Růst HDP (%) - Thajsko	9,2	5,9	-1,4	-10,5	4,4	4,8	2,2

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Naopak na straně Mexika za primární spouštěč krize je považován odliv kapitálu, který vyvolal hospodářskou depresi. Odliv kapitálu byl ovlivněn vysokým deficitem běžného účtu, ne příliš kvalitním bankovním sektorem a nedostatečným privatizováním (Cihelková, 2006 str. 52).

Tabulka č. 2: Růst HDP v Mexiku podle dat Světové banky (Světová banka, 2015)

Rok	1992	1993	1994	1995	1995	1996	1997
Růst HDP (%)	3,6	4,1	4,7	-5,8	5,9	7,0	4,7

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Na straně Brazílie ale problémem byly rostoucí vládní výdaje, rychle vzrůstající deficit státního rozpočtu a vnitřní dluh země. Také jistou roli hrál i pokles cen surovin, které jinak jsou velmi významnou součástí exportu Brazílie (Cihelková, 2006 str. 56).

Tabulka č. 3 Růst HDP v Brazílii podle dat Světové banky

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Růst HDP (%)	0,0	0,3	4,3	1,3	2,7	1,1	5,7

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

1.3. Prevence krizí a krizové řízení

Nebylo dosud objeveno žádné řešení, které by bylo možno uplatnit na všechny země bez rozdílu. Jediná možnost jak s krizí úspěšně bojovat je připravenost na rychlou reakci a na případné změny vnitřních a hlavně vnějších podmínek. Vůči finančním krizím míra obrany ekonomiky daného státu závisí na:

- fungujícím trhu,
- zdravě fungující makroekonomické politice,
- existujícím dohled nad finančním i bankovním sektorem.

Dále jsou i předběžná opatření vůči dlužnické zemi:

- získání např. MMF jako mezinárodního věřitele poslední instance,
- různá opatření monetární politiky,
- udržování dostatečných devizových rezerv (nejnákladnější způsob),
- devizové restriktce (Cihelková, 2006).

V rámci prostředí uvnitř podniků, nejdůležitějšími součástmi krizového řízení jsou:

- identifikace skutečných příčin krize,
- realizování ozdravných opatření,
- centralizace pravomoci (většinou jen krátkodobě),
- jmenování krizového managementu.

Dále pro předcházení krizí v rámci podniků je důležité využití interního auditu a controllingu, kdy dochází především ke zjišťování odchylek od původního plánu a přichází návrhy na jejich odstranění. V rámci controllingu se zabráňuje nečekaným negativním projevům a měl by také včas varovat, pokud dojde k nebezpečí, které je nutno řešit. A následuje vnitřní kontrola, která pomocí určitých mechanismů dohlíží na dodržování předem daných právních norem, dosahování vytyčených cílů, ochranu majetku a správné užívání strojů.

Krizové řízení je zlomové období, kdy se rozhoduje o budoucnosti podniku a dalším vývoji, zda povede ke kolapsu či návratu stavu před vznikem krize. Součástí krizového řízení jsou soubory opatření, která mají zamezit vzniku krize, pomoci včasné identifikaci problému a jejich překonání. Jde zejména o vytvoření důvěry zákazníků a spolupracujících společností, uplatnění krátkodobých opatření a provedení hrubé analýzy situace (Königová, 2009 str. 83).

2 Krize v Argentině: příčiny, průběh a dopady

Tato kapitola se zaměří na popis situace v 90. letech, zejména z politického hlediska a pak na stručný vývoj událostí během argentinské ekonomické krize a následného bankrotu.

2.1. Předkrizový vývoj 90. let

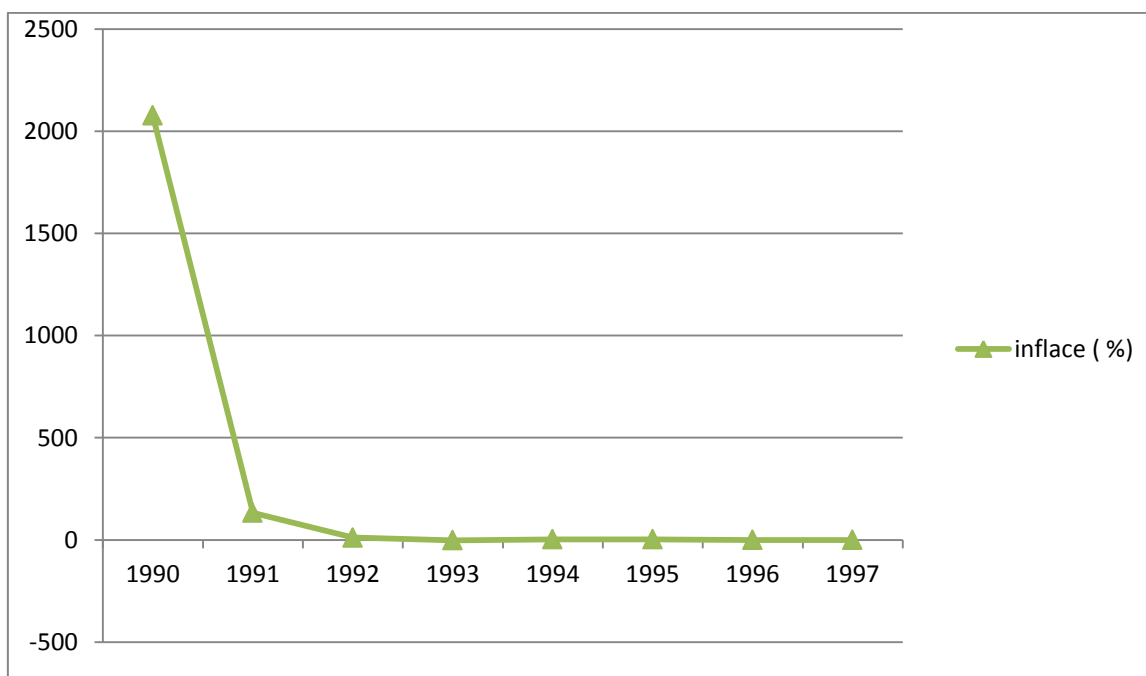
Do roku 1930 Argentina byla jednou z deseti nejbohatších zemí světa a byla jí předpovídána slibná budoucnost. Později během vlády Peróna v 50. letech, země relativně prosperovala i přes stagnaci ekonomiky, chronickou inflaci a pravidelně se opakující finanční krize. Kvůli těmto problémům dříve ekonomicky vyspělá Argentina se již nadále nemohla srovnávat s evropskými zeměmi a většina Argentinců se s tím nemohla smířit. Po převratu v září 1955, kterou uskutečnili armádní představitelé, nastoupil Frondzini, kterého nepřímo doporučil Perón z exilu v Dominikánské republice. Frondzini krátce po svém nástupu ohlásil start nové ropné politiky a ohlásil Plán stability a rozvoje (Plan de Estabilidad y Desarrollo). Trumfem smlouvy mělo být obdržení půjčky MMF, který byl podmíněn skončováním se státními subvencemi, redukcí státních výdajů, přísnou monetární disciplínou a zvýšením cen ropy a elektřiny. Životní náklady Argentinců vzrostly o 118 % a výsledkem byla největší hospodářská krize země až do roku 2002. Vojákům došla trpělivost a po vítězství kubánské revoluce byli odhodláni svrhnout prezidenta a taky tak učinili. Následovaly roky špinavé války proti svým odpůrcům, kdy zemřely desetitisíce lidí, kteří nesouhlasili s vojenským režimem. Země se potýkala se špatnou vnitropolitickou i ekonomickou situací a v roce 1982 byla ještě ke všemu zahájena válka s Velkou Británií o Falklandské ostrovy, které byly obsazeny Brity už v roce 1833, a právě prohra v této válce znamenala pád vojenské junty (Chalupa, 1999 stránky 184-235).

Devadesátá léta začala pro Argentinu zvolením nového prezidenta, Carlose Saúla Menema. Ten se hned na počátku roku 1991 chopil šance prosadit razantní změny. Jeho prvním krokem bylo zavedení fixního kurzu pesa vůči americkému dolaru 1:1, následně zredukoval státní aparát a vytvořil příhodně podmínky pro budoucí příliv zahraničního kapitálu. Následovalo omezení odborů na možné minimum a nakonec začal s privatizací státních podniků. Všechny tyto kroky měly za následek zkrocení inflace a opětovný hospodářský růst. Argentinci také uvítali fixní kurz vůči dolaru, najednou si většina z nich mohla dovolit i luxusní dovolenou

ve Spojených státech, jenže mnoho z nich si neuvědomovalo, jaký to bude mít budoucí negativní dopad na hospodářství. (Chalupa, 1999 stránky 268-270).

Díky uvedeným reformám mělo HDP v roce 1995 velikost 267 mld. USD, takže HDP země vzrostlo za 4 roky o 80 mld. USD a hodnota vývozu se zvýšila téměř dvojnásobně. Míra inflace klesla na 1,5 %, což je hodnota srovnatelná s evropskými zeměmi. Ovšem na druhou stranu se stále nedařilo zkrotit nezaměstnanost, která dosáhla 16 % na konci roku 1996. Veřejný dluh vůči zahraničním věřitelům dosáhl hodnoty 91 mld. amerických dolarů. Vláda tehdy neposkytla zahraničním investorům žádné výhody ať už třeba ve formě daňových úlev, takže byli zcela rovnoprávní s domácími. Podíl investic ze zahraničí nebyl nijak omezen či kontrolován. Argentina snila o vrácení se na místo nejvyspělejších států světa, což se jí ovšem dosud nedaří a v rozvoji ji předběhla i sousední Brazílie. (Chalupa, 1999) S kterou společně ještě s Uruguayem a Paraguayem založila v roce 1991 organizaci známou jako MERCOSUR, s ideou vytvořit zónu volného obchodu. I přes počáteční neshody některých států, objem obchodu a investic mezi státy rapidně vzrostl (Véganzonès, Marie-Ange, 1997).

Obrázek č.2 Inlace, HDP deflátor (roční %)

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Vztahy mezi Argentinou a VB po válce o Falklandy byly normalizovány až v roce 1990, kdy se Argentina vzdala nároků na ostrovy, což uvedla i ve své nové ústavě o 4 roky později (Chalupa, 1999). Začátkem roku 2010 se objevily znovu protesty proti těžbě ropy, jež mají ostrovy dostatek a Argentinu v tomto stanovisku podpořilo i téměř celá Latinská Amerika. Argentinci začali znova usilovat o připojení Falklandských ostrovů k Argentině. Ale o tři roky později na ostrovech proběhlo referendum s vysokou účastí, kdy se 99,8 % obyvatel hlasovalo proti připojení ostrovů k Argentině.

V roce 1999 Fernando de la Rúa, tehdejší prezident, zaměřil svoji politickou kampaň na témata, která v tehdejší době nejvíce sužovala společnost. Byla jimi korupce a nezaměstnanost a díky tomu také volby s přehledem vyhrál. Nejprve musel napravit ekonomické reformy svých předchůdců, což se odrazilo negativně na prosperitě státu. Ukázalo se totiž, že fixní kurz pesa vůči dolaru už nemůže být déle udržen. Vzhledem k tomu, že sazba 1:1 byla bezpodmínečně garantována centrální bankou, musel být nutně udržován, což bylo složité. Opozice odmítala návrh prezidenta devalvovat kurz. Masivní odchod místního i zahraničního kapitálu nebylo možné zastavit a panika zasáhla finanční trhy. Argentina dostala ultimátum: co nejdříve splatit své dluhy. MMF dosud zemi v mnoha ohledech pomohl, jenže nyní nabyl přesvědčení, že Argentinci na nich nechali všechno ležet a proto se nyní rozhodli nezasahovat. V Argentině došlo k největšímu zhroucení ekonomiky od roku 1930, HDP na obyvatele kleslo o 12 % a přímé zahraniční investice klesly o 24 %. Alarmující bylo i ztenčení příjmů a nezaměstnanost se pohybovala kolem 20 % (Skidmore, a další, 2013).

Obrázek č. 3 Roční růst HDP (v %)

rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Růst HDP (%)	3,9	-3,4	-0,8	-4,4	-10,9	8,8

zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

2.2. Průběh samotné krize

Jak již bylo zmíněno v kapitole „Příčiny krize“, každá krize nemá jednu příčinu, ale postupně se na sebe nabalují. U té argentinské není přesně jisté, kdy byl zlomový moment toho, že krize v zemi již je neodvratná. Jedna z příčin sahá hluboko do historie 50. let, kdy Evita Perónová, manželka tehdejšího prezidenta Juana Peróna a pravděpodobně dosud nejznámější žena Argentiny, zakládala dobročinné organizace a spolky, které měly za cíl pomoci prostým lidem, zejména ve venkovských oblastech, jenže často chod těchto organizací byl podpořen ze státního rozpočtu. Další kritický moment přišel za vlády vojenské junty, kdy se ekonomický a hospodářský rozvoj zastavil. Podle Helíska, ale argentinská měnová krize, co se týká průběhu a znehodnocení měnového kurzu nepatřila mezi nejhorší (Helísek, 2004 stránky 63-66).

Tabulka č.4 Průběh nejhorších krizí 90. let

země	Začátek a konec krize	Znehodnocení kurzu (%) - ke konci krize	maximum
Mexiko	XII 1994 - XII 1995	125,7	132,7
Thajsko	VII 1997 - VII 1998	69,5	127,2
Indonésie	VIII 1997 - IX 1998	353,4	502,6
Rusko	VIII 1998 - I 2000	358,5	358,5
Brazílie	I 1999 - III 1999	81,8	81,8
Argentina	I 2002 - VI 2002	280,0	280,0

zdroj: (Helísek, 2004), vlastní zpracování

Jak vyplývá z uvedené tabulky, v uvedeném vzorku zemí krize trvaly průměrně deset měsíců a nejdelší krize probíhala v Rusku, ovšem nejvýraznější znehodnocení měny bylo zaznamenáno v Indonésii. I když Argentina není oproti uvedeným státům a průběhu krize nijak extrémním případem, tamní ekonomika má zjevně menší ozdravovací tendence než jiné ekonomiky a ve výsledku můžeme říct, že se z krize až do současné doby vlastně nedostala.

Nyní k samotnému průběhu, nyní z hlediska ekonomického. Po sérii několika hospodářských krizí na celém světě se nashromáždilo v roce 1999 i více problémů v argentinské ekonomice. Jedním z nich byla již zmíněná krize v sousední Brazílii, největším státem Latinské Ameriky a jedním z největších obchodních partnerů Argentiny. To mělo dvojitý efekt: prvním bylo to, že mezi investory zesílila nedůvěra v rozvojové ekonomiky a byli o to opatrnější s investicemi, které radši dali do stabilnějších států, a druhým efektem bylo, že zdražil argentinský export do Brazílie kvůli devalvaci brazilské měny. Dále došlo v roce 1999 k hospodářské recesi, kdy HDP kleslo o 3,4 %, deficit běžného účtu o 6 % v téže roce a na to navazovalo zhoršování se stavu veřejných financí, což vedlo ve schodku 3,8 % HDP. To odrazovalo další a další investory (Helísek, 2004 stránky 63-66).

Vyvstaly pochybnosti, zda by kurz vůči dolaru měl zůstat fixní, protože vláda měla dostatek dolarů na pokrytí peněz v oběhu, ale již ne tolik, aby to stačilo na pokrytí peněz v bankách. Tento problém šlo ale obejít tím, kdyby Argentinci začali směňovat pesa za dolary a ukládaly své peníze v pesos. Tak by CB nikdy nevyčerpala svou zásobu dolarů. Ta ale nezvedla svoje úrokové sazby dost vysoko, protože guvernér CB nepovažoval tehdy tento krok za nutný. Jenže růst dolaru zhoršoval možnosti argentinského vývozu a zlevňoval dovoz. Další rána nastala, když v roce 1999 dramaticky devalvoval kurz brazilského realu. Aby byl udržen k fixní kurz vůči dolaru, musela CB zvýšit úrokovou sazbu. Za výsledek to mělo vzrůstající deficit rozpočtu a samozřejmě i výši úrokové míry, který zvyšoval už tak vysoký zahraniční dluh (Feldstein, M., 2002). V roce 1999 výše zahraničního dluhu v poměru k exportu dosáhla výše 428 %. Vláda, která se snažila mít situaci pod kontrolou, zavedla řadu fiskálních restrikcí, které byly podmínkou pro další čerpání úvěrů od MMF.

MMF v září roku 2003 schválil 3letý program s názvem Stand-by Arrangement ve výši 12,55 mld. USD pro Argentinu, což mělo sloužit na podporu:

- stimulace ekonomického růstu, podporu zaměstnanosti, udržitelnost dluhu,
- posílení bankovního systému,
- zlepšení investičního klima, institucionální reformy (Helísek, 2004 stránky 63-66).

Tabulka č. 5 Srovnání států, kterým MMF poskytl v krizi úvěry (mld. USD)

	Mexiko	Thajsko	Indonésie	Korea	Rusko	Brazílie
Schválený program MMF	1.2.95	20.8.97	31.10.97	3.12.98	20.7.98	13.12.98
Úvěry MMF	7,8	4,0	10,1	21,0	15,1	18,1

zdroj: (Helísek, 2004), vlastní zpracování

Takže jak nám vyplývá z výše uvedené tabulky, nejvyšší výdaje měl protikrizový program v Koreji, Brazílii a Rusku. Ale MMF nebyl jediným finančním podporovatelem, země byly dále podporovány bilaterálními a multilaterálními úvěry.

Dále události v zemi nabraly rychlý spád. V prosinci roku 2001 ministr ekonomiky Domingo Cavallo oznamuje corralito – zavedení restrikcí k přístupu k hotovostem na bankovních účtech bank, který byl vytvořen k tomu, aby se zamezilo kolapsu konvertibilního režimu. Ani toto opatření ovšem na MMF nezapůsobily a proto se rozhodla začátkem prosince 2001 neposkytovat Argentíně již žádné úvěry. Odvrácení MMF znamenalo ještě větší propad důvěry na straně investorů. Vláda byla v pasti a nevěděla, od koho si půjčovat peníze, proto o podporu zažádala soukromé penzijní fondy, které jí tehdy poskytly 3,5 mld. USD na splacení zahraničního dluhu a financování dalších vládních výdajů (Helísek, 2004 stránky 63-66).

Argentinci byli zavedením corralita rozhořčeni, kvůli němu přišli i když prozatímně (nebo k nim neměli přístup) o své celoživotní úspory (Hornbeck, 2013). 20. prosince se rozhodl tehdejší prezident Fernando de la Rúa rezignovat poté, co 25 lidí při protestech a pouličních nepokojích zemřelo. Novým prozatímním prezidentem byl o tři dny později vyhlášen Adolfo Rodríguez Saa s zároveň během posledního týdne roku vláda nesplatí dluh ve výši 80 bilionů dolarů, což je zatím nejvyšší promeškaná lhůta splatnosti v historii. Z řad provedených restrikcí můžeme dále uvést snížení mezd ve veřejném sektoru, restrukturalizace střednědobého a krátkodobého zahraničního dluhu a později následováno restrukturalizací domácího dluhu. Bankovní a zahraniční aktivita byla pozastavena a prezident oznámil, že je

velká pravděpodobnost, že finanční systém zkolabuje. Ihned po 10 dnech své vlády, po nedostatku podpory od jeho strany, Rodriguez Saa rezignuje.

Prvního ledna 2002 zároveň s oficiálním vyhlášením bankrotu země, je zvolen perónistický senátor Eduardo Duhalde na post prezidenta, jeho cílem je změna měnového kurzu, který viní z pádu trhu. Během těchto dnů vláda devaluje kurz pesa, čímž končí 10letá parita s americkým dolarem, eliminoval currency board, omezil bankovní a měnové transakce a dohlížel na to, jak postupuje schvalování zákonů o úpadku, které omezily platby na cizí státní příslušníky. Zároveň se novou prioritou státu stávala sociální politika. Duhalde inicioval dotace na přepravu, které pevně ukotvily ve státním rozpočtu. Kvůli nedostatku příjmových možností, byly zavedeny dočasné daně na export a finanční transakce (Hornbeck, 2013). 8.ledna 2002 se zrušila směnitelnost pesa za dolar, tzn. zavedení duálního kurzu. Kdy nový kurz 1,4 ARP/1 USD byl používán zejména pro financování vývozu a dovozu, pro ostatní transakce byl používán volně plovoucí kurz (Helísek, 2004). Argentinci ale díky své vynalézavosti našli způsob, jak dostat své peníze z bankovních účtů. Jeden z triků bylo koupit si žetony přes kreditní karty do kasina v sousední Uruguayi a ihned pak vyinkasovat peníze v hotovosti. Druhým způsobem bylo to, že si lidé kupovali auta v Argentině, ale pak je prodali za hranicemi.

Lidé se začali kvůli corralitu obracet na soud a stížnosti uspěly. Což ještě prohloubilo krizi v bankovním sektoru a banky pomalu opouštěly Argentinu. Až se 19. dubna rozhodlo, že se všechny banky v zemi zavřou na dobu neurčitou. Pak bylo ještě navrženo Kongresu zabavení depozit a přetransformovat je na 5 až 10leté vládní dluhopisy. Ale při projednávání tohoto návrhu, došlo k ještě vyhrčenějším protestům před kongresem, že politikům došlo, že schválit takovýto návrh by byla politická sebevražda, proto nakonec od něho ustoupili (O'Grady, Mary Anastasia, 2002).

Dále bylo vyhlášeno moratorium na splacení veřejného zahraničního dluhu ve výši 95 mld. USD, což je opatření vyhlášeno insolvenčním soudem, které říká, že po dobu moratoria nelze rozhodnout o úpadku dlužníka. To ale neznamená, že věřitelé mají ustoupit ze svých pohledávek, požadavků a vyrovnávací řízení, to jen znamená to, že účinky těchto úkonů se projeví až po zániku moratoria. Od poloviny roku se kurz pesa vůči dolaru znehodnotil až na výsledný kurz 3,8 ARP/USD (Lojda, 2014).

Vyhrotila se i politická krize, kdy hlavy státu nevládaly vypořádání se s ekonomickými problémy a to mělo za následek střídání mnoha prezidentů. Za období krize 2001-2002 se na postu prezidenta státu vystřídal pět politiků - Fernando de la Rúa, Ramón Puerta, Adolfo Rodríguez Saa, Eduardo Camaño a Eduardo Duhalde, který odstoupil v roce 2003, ale předtím jeho vláda avizovala devalvaci pesa ve výši 30 - 40 % (Helísek, 2004). Po něm už nastoupil Nestor Kirchner, který vládl až do své smrti v roce 2009, po něm vládu převzala jeho manželka Kristina Fernandez de Kirchner, která vládne dosud. (Argentour)

Podle Mary Anastasia O'Grady z Asian Wall Street Journal byla už chyba to, že se do situace začal vměšovat MMF, protože, jak říká, Argentinci jsou dost vynalézaví na to, aby byli schopni sladit své daňové účty, navrhnout, jak pozvednout sektor obchodu, zaměstnanosti a regulační politiky. Podle autorky interference MMF fungovaly spíše buďto jako lákadlo finančních příjmů, nebo jako špatný rádce, který pomohl zemi narušit domácí politiku a veškeré reformy, které byly potřeba, byly pak o to obtížněji proveditelné (O'Grady, Mary Anastasia, 2002).

2.3. Situace po krizi a její důsledky

Hlavním důsledkem prohloubení krize v Argentině bylo prohloubení recese a zvýšení inflace. Silné znehodnocení kurzu bylo doprovázeno dluhovou krizí, kdy bylo uvaleno moratorium na zahraniční veřejný dluh a zároveň probíhala i bankovní krize, kdy byl omezen výběr vkladů z banky (tzv. corralito).

Došlo také ke zrušení currency board, což je dle MMF „měnový režim založený na explicitním právním závazku směnitelnosti domácí měny za určenou zahraniční měnu při fixním měnovém kurzu.“ Ke konci roku 2003 udržovalo systém currency board 7 zemí na světě: Hong Kong, Litva, Bulharsko, Brunej, Džibuti, Estonsko, Bosna a Hercegovina. V Argentině se v době největší krize spekulovalo o „dolarizaci“ tedy nahrazení argentinského pesa za dolar. Nakonec tato varianta byla zamítnuta, protože v případě apreciacie dolaru by se nedalo zabránit poklesu konkurenceschopnosti a druhým silným argumentem bylo, že kdyby došlo k depreciazi pesa, výrazně by to zhoršilo situaci bankovních institucí v zemi a tudíž k sérii bankrotů (Jonáš, 2002).

Samozřejmě krize měla vliv na mikroekonomické i makroekonomické ukazatele, snížila se životní úroveň obyvatel, stouply spotřební ceny a byl poškozen bankovní systém i důvěra v něj. Argentinská ekonomika se s dluhovými problémy potýká dodnes a vypadá to zatím, že se ani z nich jen tak nedostane, i když v období světové krize, kdy mnoho zemí zaznamenalo ekonomický propad, právě Argentinu světová krize příliš nezasáhla. Alespoň podle oficiálních údajů uvedených na stránkách Světové banky. Otázkou ovšem zůstává, jak moc se jim dá důvěřovat, protože hodnoty některých ukazatelů oficiálně zveřejněných se liší až o desítky procent od těch, které vyšly nezávislým soukromým agenturám. Takže mnoho ekonomů věří, že oficiální údaje země jsou minimálně od roku 2007 zfalšované a země údaje vylepšuje, aby neodradila současné i potenciální zahraniční investory.

Co se týká HDP po krizi, Argentina zrušila omezení dovozu a peso bylo devalvováno, což pomohlo exportérům k větší konkurenceschopnosti. Inflace měla velký vliv na samotnou krizi a důležitým faktorem byla o po vyhlášení bankrotu. Nejvyšší míry dosahovala v roce 2002 a postupem se snižovala, až do roku 2008, kdy inflace dosahovala vyšších hodnot v důsledku světové hospodářské krize, ale stále hodnota je o 10 % nižší než v době bankrotu.

Tabulka č. 6 Růst HDP (v %) za roky 2001-2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
HDP	-4,4	-10,9	8,8	9,0	9,2	8,4	8,0	3,1

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Tabulka č. 7 Roční vývoj inflace (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Inflace	-1,1	30,6	10,5	7,9	10,6	15,3	17,6	21,2

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Nezaměstnanost je jeden z aspektů ekonomiky, který brzdí rozvoj země už dlouhou dobu. Vyhrocená situace nastala v roce 2001, těsně před státním bankrotem, kdy nezaměstnanost dosáhla 18,3 %. Na druhou stranu světová ekonomická krize do nezaměstnanosti v Argentině příliš nezasáhla. Po zrušení měnového výboru v roce 2002, bylo vývozcům umožněno stát se

větší konkurencí v zahraničí a přilákalo to do země i více investorů, čímž vznikla nová pracovní místa (Jonáš, 2002).

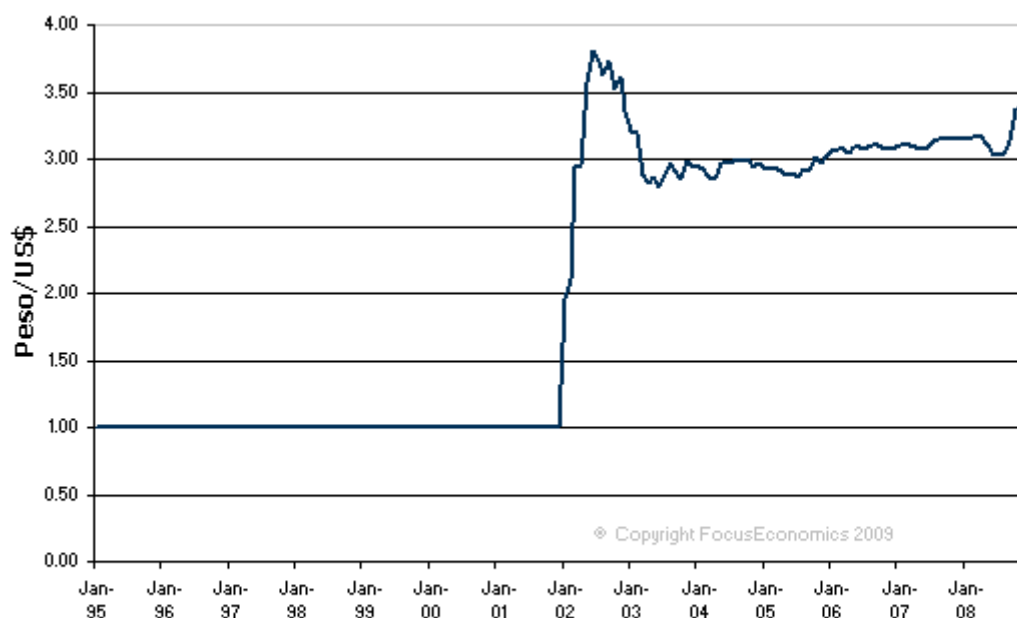
Tabulka č. 8 Vývoj nezaměstnanosti Argentiny 2001 - 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Celková nezaměstnanost (%)	18,3	17,9	16,1	12,6	10,6	10,1	8,5	7,8

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Na následujícím obrázku č. 4 je vidět vývoj směnného kurz argentinského pesa za dolar. Až do ledna 2002 nemohlo docházet k výkyvům v kurzu kvůli existenci currency board. V lednu pak měna prudce devalvovala na 3,8 pesa za USD a oscilační pásmo se pohybovalo kolem 3 pes za dolar.

Obrázek č. 4 vývoj kurzu pesa vůči dolaru

Zdroj: (Latin-focus, 2010), vlastní zpracování

2.4. Příčiny ekonomické krize

Každý z faktorů, díky kterým krize vznikla, nebyl schopný ji jednotlivě vyvolat, ale jako kombinace všeho dohromady měly na jednu z největších jihoamerických ekonomik fatální dopady. Dosud se ekonomové ale nebyli schopni shodnout, který z uvedených vlivů byl ten nejpádňější.

Podle Paula Krugmana, amerického ekonoma a držitele Nobelovy ceny za ekonomii, MMF měl trvat na fixním kurzu v Argentině – currency boardu – za každou cenu. Kdyby si totiž Argentina ponechala fixní měnový kurz, obnovilo by to důvěru investorů, nehledě na hloubku recese. (Helísek, 2004) I většina Argentinců, co protestovala v ulicích Buenos Aires přičítala hlavní vinu MMF společně s argentinskými vládními činiteli. Spousta ekonomů se ke kritice MMF přidává s tím, že podle Josepha Stiglitze - amerického ekonoma, MMF udílel nevhodné rady a tím opakoval ty stejné chyby, co proběhly během krize ve Východní Asii.

MMF selhal kupříkladu v podcenění velké zranitelnosti argentinské ekonomiky už v 90. letech 20. století a ani nevytvořil žádnou jasnou analýzu situace, která mohla vyvolat včasné rozhodnutí o restrukturalizaci dluhu. Dále MMF selhal, když byl až přespříliš optimistický při hodnocení podpovrchových trendů v ekonomice. Ale každá mince má dvě strany, tak jako MMF udělal nějaké sporné zásahy, tak v mnoha oblastech zemi pomohl. Na druhou stranu MMF byl ale v podstatě inspirován přáním zabránit vypuknutí krize a před krizí většina faktorů a možnost jiného chování nebyla zjevná (Axel, Dreher, 2007).

Velký záchranný balíček jako v případě Brazílie dle autorů editace knihy Teunissen a Akkermana taky nebyl potřeba, i když někteří ekonomové by s nimi možná nesouhlasili. Pro ne argumentují tím, že by to dávalo špatný signál zahraničním investorům - morální hazard - kdy finanční záchrana vede k nezastavitelnému kolotoči dalšího půjčování a dalších krizí. Nebo že by to zarazilo Argentince jen zvýšením dluhu a podporování chybné politiky rozvoje. Více je zdůrazňováno to, že měl být kladen větší důraz na samovolné ozdravování domácí ekonomiky a ozdravování mezinárodní finanční politiky (Axel, Dreher, 2007).

2.4.1. Vnitrostátní faktory

Pár let po krizi se stále ještě doufalo, že krize rychle zmizí a její dopady nebudou dlouho trvat, ale jak se zatím zdá, více jak 13 let po krizi, argentinská ekonomika na tom není pořád o moc lépe.

Jedním ze zásadních problémů bylo, že argentinská vláda nebyla schopná opustit kurz currency boardu. Většina Argentinců ani většina ekonomů uvnitř země i mimo si nebyla vědoma, že currency board byl odsouzen k zániku a mělo se od něho upustit již daleko dříve. Pohled na politickou situaci země je v případě krize možná důležitější a odpovídá na více otázek než pohled pouze ekonomický. (Teunissen, a další, 2003)

Díky podobnému vývoji zemí všechny státy Jižní Ameriky mají problémy se zadlužeností. Zvlášť podobné si jsou Argentina s Brazílií, kdy obě země se ve své historii potýkaly s podobnými problémy, ekonomickými i politickými. V obou zemích došlo také k velkému propadu ekonomiky a stagnaci rozvoje v období vlády vojenské junty, které při rostoucí úrokové míře, více a více zatěžovaly ekonomiku.

Úspory v argentinské ekonomice se snižovaly od 70. let minulého století, kdy obyvatelé si nebyli jisti, jestli nepřijde výrazná vlna inflace, která by jejich úspory znehodnotila, nebo jestli vláda nezavede nějaké restriktce, které by opět jejich úspory znehodnotily. Za pravdu jim dala hyperinflace, která přišla v roce 1989, kdy byly znehodnoceny všechny úspory v domácí měně. Cenová hladina se tehdy zvýšila o 20 000 % v důsledku vysokého schodku veřejného rozpočtu, který byl financován zejména tištěním dalších peněz. Kvůli dlouhému období inflace, obyvatelé drželi minimální množství peněz, jelikož v čase ztrácely hodnotu. Pokračovala demonetizace ekonomiky a to si žádalo stále rychlejší tisk peněz (Hospodářské noviny, 2002). Později v 90. letech, byla inflace stlačena na nízké hodnoty, což mělo obnovit důvěru Argentinců v bankovní instituce a přimět je ukládat svoje úspory, ale spíše než to vzrostla jejich spotřeba (Teunissen, a další, 2003).

Tabulka č. 9 Zahraniční a domácí úspory, reálné HDP a domácí investice (v % HDP)

	1996	1997	1998	1999	2000
Domácí úspory	16,2	15,9	15,5	13,9	13,5
Zahraniční úspory	2,7	4,7	5,6	5,1	4,1
Domácí investice	18,9	20,6	21,1	19,0	17,6
Reálné HDP	5,5	8,1	3,9	-3,4	-0,8

Zdroj: (Jonáš, 2002), vlastní zpracování

Dluhový problém podporovala nevyvážená fiskální politika. Poté, co byl zaveden měnový výbor, centrální banka nebyla schopna financovat státní deficit skupováním vládních dluhopisů, ale díky stabilitě, ke které přispěl měnový výbor, vláda měla lepší přístup k získávání úvěrů ze zahraničí v cizí měně (Teunissen, a další, 2003). Jak již bylo zmíněno, celá Jižní Amerika se potýká s velkou zadlužeností, ale v případě Argentiny tomu přidávala nízká úroveň exportu a tedy přílišná uzavřenost ekonomiky. Stát v rámci obrany země vůči krizi, zemi více a více uzavíral zahraničnímu obchodu, což mělo uchránit zejména místní prodejce, ale ve výsledku to spíše uškodilo celému státu.

Tabulka č 10 Vývoj zahraničního dluhu v poměru k HDP a exportu za roky 1993 - 2000

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Dluh/HDP	27,7	27,8	39,2	42,0	45,7	48,6	53,7	52,7
Dluh/export	395,4	368,0	336,2	338,6	358,7	379,0	435,7	487,9

Zdroj: (Jonáš, 2002 str. 21)

Krise proběhla hlavně na politické scéně a vzhledem k tomu, že právě politici jsou ti, kteří mají vliv na měnovou, rozpočtovou politiku a schvalují reformy, dalo se čekat, že právě politická scéna krizi z nemalé části také ovlivní. Již chybná rozhodnutí vládních činitelů v 90. letech rozhodla o směřování země. Corrales rozlišuje hlavně dvě strany ovlivňující politickou scénu. A to "vládnoucí prezident" a "stát beze strany," což je situace, kdy prezident bez podpory své strany nemá moc. Argentinská politická scéna je postavena velmi neobvyklým způsobem, nejvyšší postavení má prezident, který ale k vládě nutně potřebuje podporu svou strany, jinak je v Kongresu naprosto ztracený, protože hlava státu potřebuje po celou svou vládu podporu celé strany, jinak nemá šanci nic prosadit. Jediní, kdo mohou prezidenta ve svých pravomocích omezovat, jsou provinční guvernéri, kteří spravují dané provincie, ale mohou se i účastnit na rozhodování o politice celého státu. Pokud názory Kongresu a prezidenta se neshodují, šance prezidenta něco prosadit, se rovnají nule (Corrales, 2002). Chybná politická rozhodnutí, která hrála velkou roli ve spuštění celé krize, se často označují jako tzv. politické šoky. To se stalo díky úrokové míře, kterou investoři obdrželi jako prémii za držení argentinských dluhopisů. Nazývá se „spread“, a je to druh prémie, který má investorům kompenzovat riziko držení dluhopisů dané země. Samozřejmě čím je situace kritičtější, tím výše spreadu stoupá. (IMF, 2003).

V roce 1999 Argentinou otřásl jeden z největších korupčních skandálů její novodobé historie, kdy do korupce byli namočení senátoři a mnoho dalších politiků. Situace vyvrcholila odstoupením předsedy centrální banky, ministra financí, viceprezidenta a navíc tehdejší prezident přišel o podporu vládnoucí strany. Na počátku roku 2000 již začala nedůvěra investorů v argentinskou ekonomiku značně růst, v té chvíli ale obdržela vysoký úvěr od MMF, což nedůvěru ještě na chvíli zbrzdilo. Ale jen do chvíle, než odstoupili za sebou dva ministři ekonomiky a politická scéna se zdála nestabilní. Po dvou letech recese byl povolán do nezáviděníhodné situace v březnu 2001 Domingo Cavallo, který byl odhodlaný ekonomiku spasit za každou cenu razantními reformami. Jedním z kroků bylo omezení nezávislosti centrální banky, odstranění guvernéra centrální banky Pedra Pou, jenom kvůli tomu, že nesouhlasil s politikou Cavalla a jeho budoucími reformami. Tak, jak původně Cavallo nastoupil s odhodláním zachránit ekonomiku, povedl se mu spíš opak, provedl reformy, které investory ještě více odradily.

Pak přišel na řadu Plán nulového deficitu, který měl sloužit ke stabilitě politické scény a měl provést radikální rozpočtové škrty, bohužel se nepovedlo. Důvodem jeho vyhlášení bylo absolutní vyčerpání finančních prostředků, kdy stát měl jediný příjem z daní, které ovšem výdaje ani zdaleka nedokázaly pokrýt a příjmy od MMF, které slíbily Argentině vyplatit další podporu až po vyrovnání rozpočtu. Až do této chvíle ještě někteří investoři věřili v zotavení ekonomiky a že situace není moc vážná, po Plánu nulového deficitu to došlo i těm nejvíce důvěřivým. V té chvíli ještě přišla další podpora od MMF, která ještě na pár měsíců zemi zachránila od bankrotu a MMF díky Plánu nulového deficitu zemi ještě poskytl finanční podporu (Corrales, 2002).

2.4.2. Zákon o konvertibilitě

1. dubna 1991 byl přijat pod záštitou tehdejšího ministra hospodářství Dominga Cavalla „Zákon o konvertibilitě australu,” neboli ve španělštině Ley de Convertibilidad del Austral, který přispěl také svým dílem k ekonomickým problémům.

Zákon spočíval v ustanovení pevného směnného kurzu mezi tehdejší argentinskou měnou australem (která byla oficiální měnou od roku 1985 do 1991) a americkým dolarem v poměru 1 USD za 1000 australů. Brzy byl ale austral nahrazen pesem, v poměru 1 USD za 1 peso. Ovšem v oběhu smělo být jen tolik pesos, kolik Argentina měla rezerv amerického dolaru, tímto Zákonem o konvertibilitě zároveň ztratila centrální banka emitovat měnu a podílet se na měnové politice. Toto právo bylo převedeno na nově vzniklý Currency Board - Měnový výbor. Zezačátku se zdálo, že Ley de Convertibilidad del Austral bude mít příznivé důsledky, protože pomáhal odstraňovat inflaci, díky tomu, že centrální banka nemohla emisí peněz nahradit schodky v rozpočtu, jako to s oblibou dělala v 80. letech 20. století (Llauró, María de Monserrat; Siepe, Raimundo). Dle Helíska, poskytovaných úvěrů zneužívají zahraniční investoři k investicím a předpokládají návrat peněz, které byly vypůjčeny, ale i vysokým ziskem, díky ne zrovna nízké úrokové míře. (Helísek, 2004 str. 65)

Dalším krokem byla Listina centrální banky, která umožnila argentinské centrální bance stát se více nezávislou na výkonné a zákonodárné složce státu a jejím hlavním cílem se stalo udržování hodnoty domácí měny. Podle listiny, centrální banka nesmí být financována regionální nebo obecnou vládou, veřejnými podniky, nebo soukromým nefinančním sektorem. Je možné zálohovat měnové báze až o jednu třetinu s dolarovými argentinskými centrálními vládními cennými papíry ohodnocených v tržních cenách, ale držení těchto

cenných papírů nemůže vzrůst o více než 10 procent ročně (Pou, Pedro - guvernér Argentinské centrální banky, 2000).

2.4.3. Vliv MMF

Mezinárodní měnový fond se stará o udržení měnové stability a má významnou roli v boji proti měnovým krizím, při varování před krizemi, snaha o jejich odvrácení a pomoc s krizemi, které již vypukly. Hlavně organizace poskytuje finanční pomoc zemím, které se ocitly ve složité situaci, a pomáhá jim snížit schodek platební bilance. Udílí zároveň zemím rady, jak se mají chovat, jaké zákony a opatření přijmout, a často těmito opatření jsou podmíněné další pomoci od MMF. Tím si MMF zajišťuje, že jim později daná země bude schopná peníze splácet. Poskytnuté peníze mají také za cíl co nejvíce minimalizovat riziko, že by se krize dále šířila mezi zeměmi, což by mohlo značně destabilizovat mezinárodní finanční systém. Již v 90. letech, v obdobích krizí po celém světě, se objevila kritika, že MMF svojí pomocí podporuje riziko vzniku morálního hazardu. A to tím, že poskytuje štědrú finanční pomoc zemím postiženým krizí. Což má dle ekonoma Alexe Drehera podporovat v tomto případě argentinskou vládu a i soukromé věřitele v nemorálním jednání. Problém se týká zvláště soukromých věřitelů, kteří pak nevěnují dostatečnou pozornost riziku a spoléhají, že v případě problémů MMF zasáhne a nabídne finanční pomoc (Dreher, 2004).

Během krize od roku 1992 do poloviny roku 2001 MMF Argentíně poskytl finanční podporu celkem sedmkrát. Takže za tuto dobu Argentíně půjčil 22 mld. USD, které země ale kvůli bankrotu nestihla plně vyčerpat. Vina MMF může spočívat v nespolehlivém odhadu a předpovědi situace a přísně si netrval na dohodnutých pravidlech. Naopak na těch, na kterých trval, tak mnoho ekonomů pochybuje o jejich správnosti (viz např. ustoupení od currency boardu, které je zmíněné v minulé kapitole) (Helísek, 2004 stránky 63-66).

Kritika na MMF se snesla i na to, že včas neupozornil na hrozící krizi. Problém je v tom, že fond informuje jen vládu, aby byla schopná se situací nějak vypořádat, a nevyhlašuje obavy veřejně, kvůli možnosti vzniku paniky mezi investory. Dalším důvodem je, že ani samotný MMF nemůže nikdy vlastně s naprostou přesností určit, kdy a jestli vůbec se krize projeví (Jonáš, 2002).

Aby mohl MMF správně predikovat situaci, musí mít od země pravdivé informace o stavu devizových rezerv, výši zahraničního dluhu, inflace apod., což se zejména v případě Argentiny moc nedělo a ani dosud neděje. Často se argumentuje i tím, že MMF měl odmítnout poskytnout Argentině půjčky již dříve a ne až na konci roku 2001, protože kvůli financování MMF, nebyla vláda schopna zrušit měnový výbor a zavést pohyblivý měnový kurz, které v té době byly považovány za nutné a neodkladné reformy, které země potřebovala. Ale zase na druhou stranu, kdyby MMF odmítl poskytnout finanční pomoc dříve, celá krize by zanedlouho s největší pravděpodobností stejně nastala, jen by ke sledu událostí došlo dříve. Takže by byl stejně považován za hlavního viníka (Jonáš, 2002)

2.5. Vlastní zhodnocení

Ani ekonomové, ani politici se přesně nedokážou shodnout, co bylo primární příčinou bankrotu a za jakých podmínek by k němu nemuselo dojít. S jistotou víme jen to, co k tomu přispělo, ale v tomto případě, kdyby k tomu nedošlo, tak se to nemuselo stát“ neplatí, protože nikdy nevíme, co by se v ekonomice stalo, ani jak by na to reagovala.

Myslím, že hlavní bod byl ten, že MMF měl přestat podporovat Argentinu už daleko dříve a nedávat jí doporučení, co mají zlepšit, aby jí poskytl další splátku. Argentinci jsou jeden z nejvíce kreativních národů světa (dle nedávného průzkumu jsou na čtvrtém místě), možná kdyby mohli více zapojit svoji kreativitu a situace se sami ujali, protože znají svoji zem a situaci nejlépe, mohla ekonomika země dopadnout jinak.

Stejně tak je důležitá i správná zahraniční politika, kterou v posledních letech Fernández zanedbává a neuvědomuje si, jak je důležité mít i spojence v nějaké jiné zemi. A svými spornými zásahy v politice, si moc důvěry mezi investory nevydobyvala. A jelikož prezident v Argentině má poměrně velkou moc a rozhodovací právo, myslím, že právě politika prezidentky je rozhodující faktor a země nemá šanci na jakoukoli zásadní změnu, dokud se prezidentem nestane někdo více diplomatický.

3 Současný stav argentinské ekonomiky

V této kapitole bude popsána ekonomika země po krizi, zejména z makroekonomického pohledu.

3.1. Současná ekonomika Argentiny

V roce 2012 Argentina začala zpříšňovat pohyby peněz ve státě, protože stále více Argentinců začalo převádět svoje úspory na americké dolary, platili v dolarech i nákupy domů a další obchodní operace. Důvodem byly obavy z další očekávané krize a po zkušenostech s bankrotem roku 2002, kdy jim byl dán limit, kolik smějí vybrat ze svých účtů a pak byla měna devalvovaná. Většina obyvatel tak ztratila až dvě třetiny životní úrovně. Nákup dolaru znamenal odliv kapitálu, proto se vláda snažila vrátit do oběhu peso, které ale postihla velká inflace. Prezidentka Kristina Fernández de Kirchner proto zavedla k nákupu dolarů zvláštní povolení. Někteří proto na to zareagovali tak, že raději, než aby peníze dávali do banky, si je schovávají doma pod polštář (Hornbeck, 2013).

3.2. Základní ekonomické ukazatele

V této kapitole popíši průběh základních mikroekonomických a makroekonomických ukazatelů, jako: HDP, inflace, nezaměstnanost, měnový kurz.

3.2.1. HDP a fiskální politika

Od roku 2003 do 2012, argentinské HDP rostlo průměrně o 6,9 %. Ačkoliv vliv světové krize zasáhl do průběhu čtvrtého kvartálu roku 2008 a druhého kvartálu roku 2009, argentinská ekonomika se rychle zvedla a nadále na její ekonomiku neměla vážnější dopady. Během roku 2010, ekonomika rostla o 9,2 % oproti roku 2009 a další růst zažila během roku 2011 o 8,9 % (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

Růst je podpořen slušným makroekonomickým základem, který pomohl domácí ekonomice Argentiny při boji se světovou hospodářskou krizí. Růst příjmů byl důsledkem ekonomické expanze, značné zlepšení bilance veřejných účtů umožňující růst výdajů a veřejných investic. Zároveň, hromadění mezinárodních rezerv umožnilo snížit šoky přicházející ze zahraničí a provést úspěšnou politiku týkající se snižování dluhů. Obchodní bilance vykazuje 10 let

přebytku, zatímco domácí spotřeba vyrovnaně roste díky růstu příjmu obyvatel (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

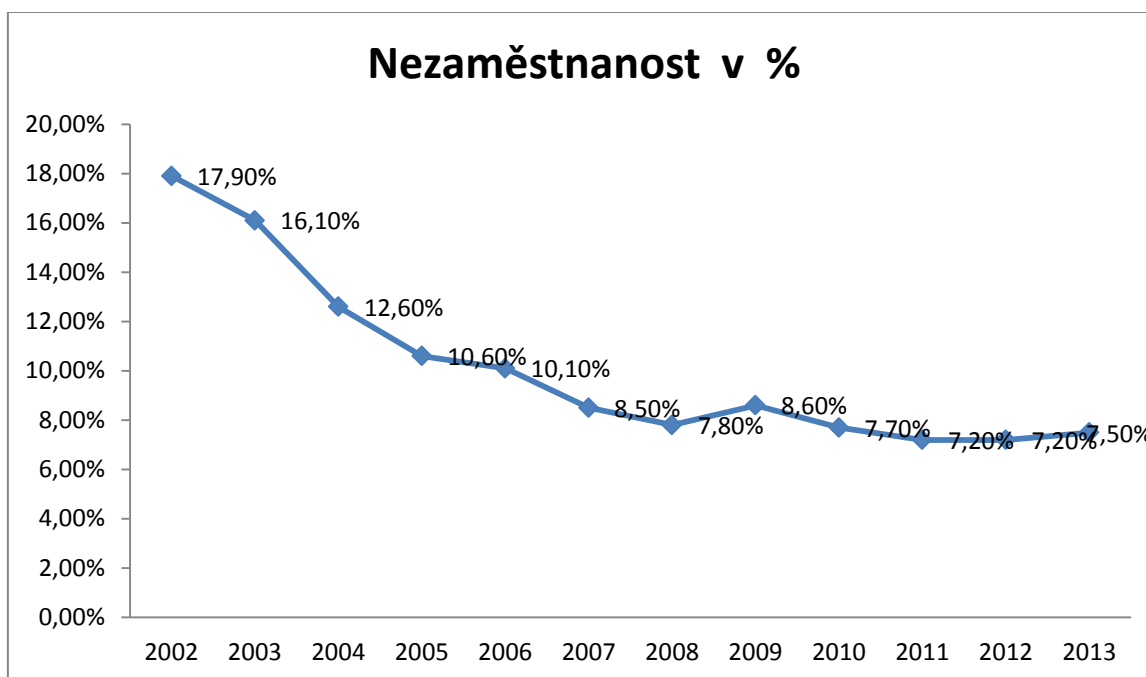
Co se týká fiskální politiky země, Argentina od roku 2003 do 2012 v oblasti veřejného sektoru upevňuje silný primární přebytek, průměrně 2 % HDP. Světová hospodářská krize a ekonomické zpomalení v roce 2009, zemi tolik nezasáhlo, ale jsou oblasti, na které měla určitý dopad. A to na: daňové účty, ačkoli stav na účtu zůstal pozitivní i v roce 2010 a 2011 a lehký propad se projevil až na číslech z roku 2012 a to -0,2 % HDP. Ozdravení veřejných financí bylo hlavně díky masivnímu příjmu z daní, růst veřejných výdajů úměrně s cíli fiskální politiky a také snížený dopad splátek dluhů v důsledku restrukturalizace závazků a procesu snižování dluhu od roku 2003 (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

3.2.2. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v zemi je nezanedbatelným problémem a důležitým ekonomickým faktorem. Většina ekonomicky aktivního obyvatelstva se soustřeďuje v urbanizovaných oblastech a to je v současné době 17,2 milionu lidí. Počet zaměstnaných lidí v urbanizovaných oblastech je celkově 15,9 milionu lidí. Pracovní místa na venkově, kde převážná většina obyvatel je zaměstnána na farmách, jsou na výkyvy ekonomiky daleko citlivější, takže nezaměstnanost ve venkovských oblastech je tradičně daleko větší (Smith-Llera, Danielle, 2009). Od roku 2003, kdy byl problém s nezaměstnaností a nízkým počtem pracovních míst, volných pracovních míst od dob bankrotu přibýlo 5 milionů, v rámci nové strategie prorůstové politiky. Ta je zacílena na mladou pracovně aktivní generaci a považuje ji za základní stavební pilíř ekonomiky. Za výsledek to mělo prudký pokles míry nezaměstnanosti. Nezaměstnanost klesla z 21,5 % v roce 2002 na 6,9 % v roce 2012.

Vliv světové hospodářské krize byl potlačen relativně nízkými platy a výdaji v oblasti zaměstnanosti. I díky tomu podíl k nezaměstnanosti je nižší než před světovou krizí. Soukromý sektor je hlavním zaměstnavatelem v zemi. Z celkového počtu zaměstnanců pracujících za mzdu v soukromém sektoru, 7 % pracuje v primárním sektoru (zemědělství, těžba, rybolov a lesnictví), 20 % ve zpracujícím průmyslu, 7 % ve stavebnictví a zbývajících 66 % ve službách (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

Obrázek č. 5 Celková nezaměstnanost v Argentině 2002 - 2013 (v %)

Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

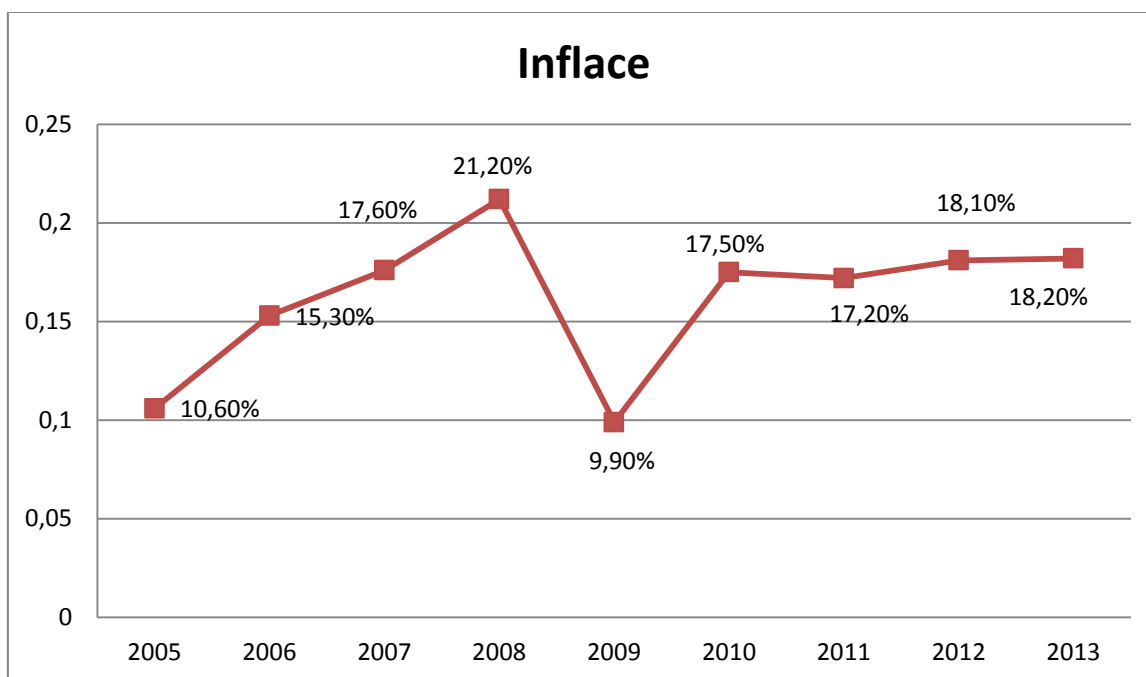
Jak vidíme na grafu, nejvyšší nezaměstnanost byla v roce 2002 a to 17,9 %, postupně číslo trochu klesalo, až v roce 2009 se opět nepatrně zvýšilo o 0,8 % oproti roku předcházejícímu.

3.2.3. Inlace

Inlace je vlastně opakovaný růst většiny cen v ekonomice, kdy je oslabena kupní síla měny zboží či služeb, které zákazník chce kupovat. Pokud existuje v dané zemi inflace spotřebitelských cen, pak na nakoupení tohoto koše zboží anebo služeb potřebujeme stále více měnových jednotek (ČNB).

Zmíněný currency board přijatý v dubnu 1991 měl sloužit jako protiinflační opatření, bohužel to bylo ale na úkor jiných sektorů, což byl důvod, proč byl později zrušen.

Obrázek č. 6 Roční inflace za roky 2005 - 2013

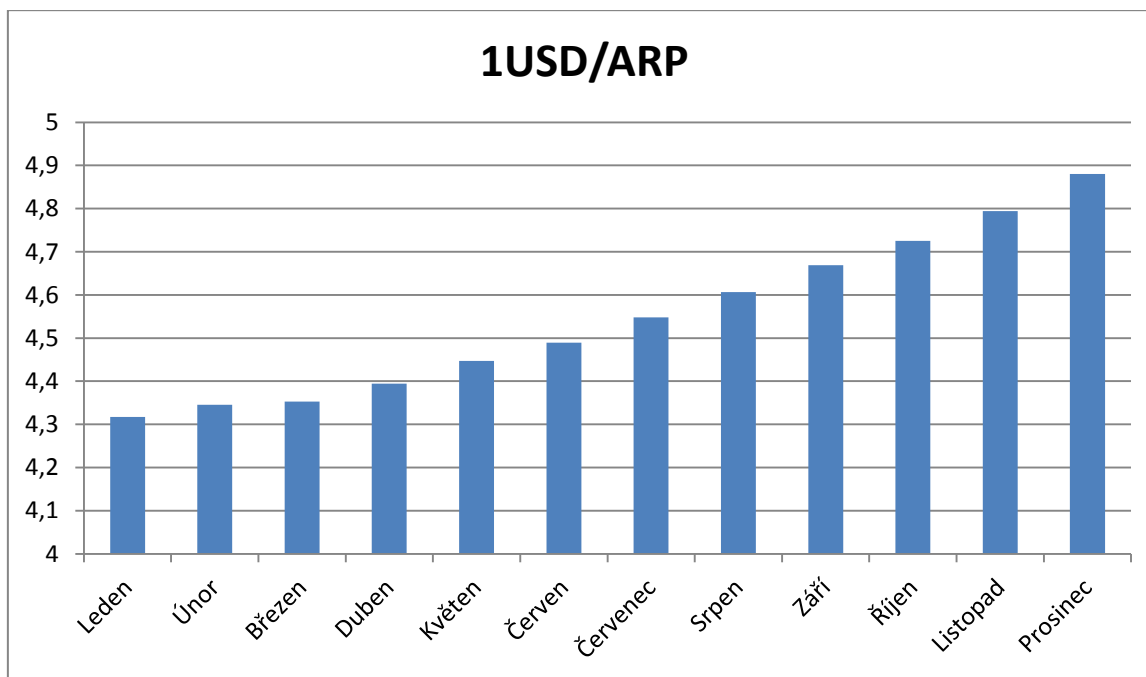
Zdroj: (Světová banka, 2015), vlastní zpracování

Jak je znázorněno na grafu č. 6, nejvyšší inflace země dosáhla v roce 2008 a to 21,2 %. Následoval prudký propad o rok později o více jak 10% a následující 4 roky se inflace držela okolo hodnot mezi 17 - 18 %.

3.2.4. Měnový kurz

Nová pravidla srazila kurz na 4,5 pesa za dolar, na černém trhu ale to bylo 6 pesos za dolar. Mnoho ekonomů se bálo, že to může zpomalit ekonomiku a ještě zvýšit inflaci. Země byla dočasně vynechána z celosvětových obchodů s kapitálem, aby dostala prostor pro doplnění zásob centrální banky a mohla splatit dluhy. Snažila se zachovat dolary uvnitř země a zabránit skupování regulacemi, což donutilo Argentince kupovat měnu na černém trhu a to tlačilo hodnotu pesa ještě víc dolů. Povolení ke koupi dolaru získal ale pouze jen jeden z deseti Argentinců. (ČT, 2012).

Tabulka č. 11 Vývoj měnového kurzu 1 USD za argentinské peso v roce 2012

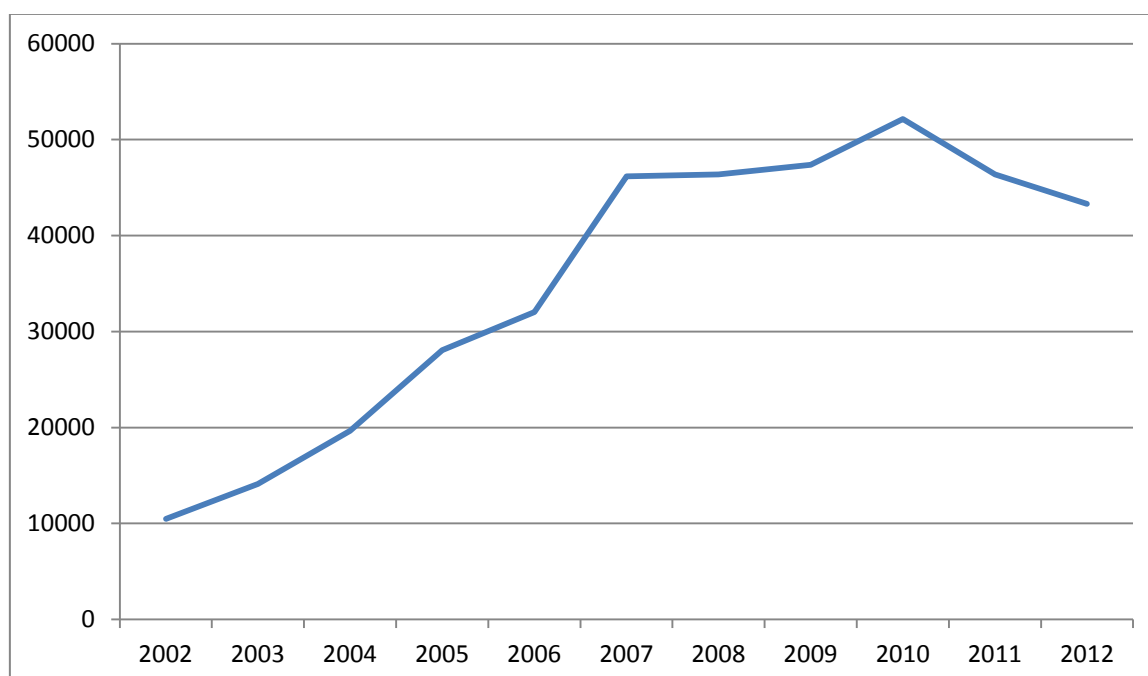

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Jak vidíme v tabulce, tak kurz vůči USD rostl za rok 2012 z hodnoty kolem 4,3 na 4,7, ale nepřekročil hranici 5 pesa za dolar. Současný kurz je za duben 2015 je 8,77 pesa za dolar. Zlom v měnovém kurzu nastal za rok 2013, kdy kurz vystoupal na hodnotu 6,3397 pesa za dolar. Ještě v lednu roku 2014 se držel na hodnotě 6 ARP/USD, za 3 měsíce ovšem ale kurz stoupl na 8 ARP/USD. Bývalý argentinský ministr Roberto Lavagna vidí za devalvací pesa důkaz neúspěchu vládnutí prezidentky Cristiny Fernández. Ta odmítá ve svých projevech či jen použít slovo inflace a obviňuje výrobce a zemědělce ze spiknutí, které tlačí kurz pesa dolů (Mercopress, 2013). Co se týká skokové devalvace roku 2014, nebyla nikdy pořádně vysvětlena, takže ekonomové se mohou jen dohadovat, o co vlastně šlo. Existují dvě nejpravděpodobnější verze. První a nejvíce reálná je, že za devalvací kurzu stojí snaha vlády vyrovnat rozdíl měnového kurzu mezi tím oficiálním a tím, který je nabízen na černém trhu. Druhá verze tvrdí, že se ztenčují rezervy centrální banky a orgány nemohou utratit již více dolarů na podporu argentinského pesa (The Economist, 2014).

Další důležitou oblastí je monetární politika. Centrální banka Argentiny - BCRA navrhuje a implementuje monetární politiku pro zachování monetární i fiskální stability země, ale také na podporu zaměstnanosti a ekonomického rozvoje pro zlepšení sociální rovnosti ve společnosti. Centrální banka se v současnosti zaměřuje na omezující politiku, co se týká hromadění rezerv, které nyní dosahují rekordních hodnot. Velký exportní skok od roku 2003 a strukturální přebytek na straně země vedl k udržovanému růstu v hromadění mezinárodních rezerv, kdy se jejich číslo od roku 2003 zvedlo čtyřikrát. Přesná čísla vidíme na následujícím grafu č. 7: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014)

Obrázek č. 7 Stav rezerv argentinské centrální banky od prosince 2003 do prosince 2012 (miliony USD)

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Po roce 2003 do 2012 veřejný sektor zaznamenával značný přebytek, průměrně 2 % HDP, nebývalý jev v nedávné fiskální politice státu. Mezinárodní krize a ekonomické zpomalení v roce 2009 mělo vliv na daňové účty, ačkoli primární fiskální výsledek byl v roce 2010 a 2011 kladný, projevil se jemný pokles v roce 2012 (-0,2 % HDP) (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

Tabulka č. 12 Fiskální výsledek národního veřejného sektoru za roky 1980-2012 (v % HDP)

Období	Primární výsledek
1980-1989	-3,9
1990-2001	0,2
2002-2010	2,6
2010	1,7
2011	0,3
2012	-0,2

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Zdravý výkon veřejných financí z velké části závisí na masivním růstu příjmu z daní, veřejných výdajů a růst sazeb srovnatelných s cíli fiskální politiky a snížený dopad splátek dluhu jako výsledek restrukturalizace závazků a proces snižování dluhů, který probíhá od roku 2003. Po mezinárodní krizi, příjem z daní značně vzrostl díky procesu hospodářského oživení a růstu daní uvalených na spotřební zboží, příjmy a obchod (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

3.2.5. Soukromý sektor

Po bankrotu v roce 2002 se ozvalo množství zahraničních i domácích věřitelů, kteří se domáhali zpátky svých peněz. Vláda tedy vytvořila plán restrukturalizace dluhu, v kterém se počítalo s tím, že věřitelé, kterým se plán nebude zamlouvat, budou zcela vyloučeni ze splátkového kalendáře. Samozřejmě se spousta takto vyčleněných věřitelů ozvala a obrátila se na soud, který později rozhodl, že Argentina je povinna splatit dluhy všem. Prezidentka Cristina Fernández ale ve svém rozpočtu nepočítá se splacením jejich dluhů, proto ohlásila, že jim nedá jediné peso (reformy.cz, 2012).

Nejsoučasnější kauzou z dubna 2015 je, že Argentině Mezinárodní středisko pro řešení investičních sporů, což je jedna z institucí Světové banky, nařídilo zaplatit odškodné francouzské společnosti Suez ve výši 405 milionů dolarů, i když původně

požadovala 1,2 miliardy dolarů. Společnost Suez je s rozhodnutím spokojená a doufá, že Argentina bude ochotná zaplatit za ušlou škodu. Suez měla za prezidentování Carlose Menema uzavřenou smlouvu na provedení služeb týkajících se odvodňování v Buenos Aires, byla pak náhle nahrazena státní společností AYSA a správa o vodu ve Velkém Buenos Aires byla znárodněna, jako mnoho dalších oblastí za tehdejší vlády Carlose Menema (Mercopress, 2015).

Pověsti Argentiny moc nepříspělo, ani když v květnu roku 2012 byla zestátněná ropná společnost YPF poté, co její zestátnění schválily většinou obě komory parlamentu i senát. Důvodem zestátnění bylo tvrzení, že Repsol do firmy dlouhodobě neinvestuje, což samotné YPF poškozovalo. Španělská společnost, která měla 51 procent akcií YPF a jejíž akcie byly zestátněny, požadovala po Argentině 200 miliard korun jako odškodnění za vzniklou škodu. Do sporu se vložila i EU a Španělsko, které se rozhodlo zemi za tento krok sankcionovat. Po dvou letech vyjednávání se 23. května 2014 obě strany dohodly na polovině původního odškodnění, takže Argentina zaplatila jako kompenzaci Repsolu za akcie v YPF v přepočtu 100 miliard korun. Argentina po dohodě o vyrovnaní doufala, že tímto dokáže přilákat zahraniční investory (Reuters, 2014).

Počet společností v zemi se skládá ať už z těch, které mají dlouholetou tradici, tak i přes ekonomické problémy země se tu zakládají nové. Většina z nich jsou malé společnosti (70 %), následované malými a středními podniky, kterých je v současnosti 28 % - 141 000 a velkých společností jsou pouhá 2 % - 9000. Celkově je v zemi registrováno 509 000 firem, které pracují v oblasti výroby, maloobchodu, velkoobchodu a sektoru služeb. I přes to, že velké společnosti představují pouhé 2 % z celkového počtu, vykazují 49 % podíl na placené pracovní síle, malé a střední podniky 39 %, zatímco malé společnosti vykazují pouhé 12 % zastoupení (Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic, 2015).

Tabulka č. 13 Soukromé firmy registrované ve službách, maloobchodu & velkoobchodu a ve výrobě v roce 2012

	Velké	Střední	Malé	Velmi malé	Celkem
Průmysl	1 961	6 212	19 992	31 742	59 907
Maloobchod a velkoobchod	2 186	5 228	32 137	131 308	170 859
Služby	5 536	16 374	61 067	195 657	278 634
<u>Celkem</u>	9 683	27 814	113 196	398 707	509 400

zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Jak vidíme v tabulce č. 13 největší počet společností ve službách a maloobchodu či velkoobchodu zaujímají velmi malé společnosti. A většina z nich působí v sektoru služeb, s celkovým počtem 195 657 společností registrovaných k roku 2012. Ve stejném roce z celkového počtu 500 velkých nefinančních firem bylo 321 zahraničního původu a zaměstnávaly 511 200 lidí, což poukazuje na postupný návrat zahraničních investorů (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

3.2.6. Zahraniční obchod

Zahraniční obchod Argentiny rapidně vzrostl za posledních 8 let. Od roku 2003 do 2012, stupeň otevřenosti exportu a importu dosáhl průměrné hodnoty 35 % (vypočteno jako podíl vývozu a dovozu na HDP), nejvyšší úrovně za posledních 20 let. Pokud se do čísla zahrne i obchod a služby, průměrná úroveň otevřenosti ekonomiky je 43 %. Od roku 2003, silná dynamika vedla k přebytku obchodní bilance, přebytek běžného účtu zůstal kladný až do 2010, kdy o rok později se hodnota lehce propadla a o něco málo se zase obnovila v roce 2012.

Od roku 2003 do 2012, export zboží rostl průměrně o 12 % za rok, zatímco import rostl o 19 % za rok. Obchodní bilance byla kladná během tohoto období. Exporty i importy poklesly v roce 2009 kvůli světové hospodářské krizi, ale o rok později se obchod opět obnovil (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

Obrázek č. 8 Obchodní bilance (v mil. USD)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obchodní bilance	14 895	10 799	10 708	11 892	10 760	11 272	15 600	10 472	7 541	9 020

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Od roku 2012 výrobky reprezentovalo 68 % celkových exportů zboží země. Výrobky zemědělského původu mělo podíl 33,9 % na exportu, průmyslové výrobky byly vyrovnané s 34 %, dále následovaly exporty primárních produktů s 24 % a paliva a energie s 9 %. Průmyslově vyráběné výrobky zaznamenaly prudký nárůst od roku 2003 do 2012 s ročním růstem 14,6 %. Hlavním obchodním partnerem Argentiny je, jak vidíme v následující tabulce č. 14, dlouhou dobu Brazílie, do níž proudí 20 % argentinského exportu, následovaná Chile, Čínou, USA a Španělskem.

Tabulka č. 14 Argentinský export 2004-2012

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brazílie	16,2%	15,7%	17,5%	18,8%	19%	20,4%	21,2%	20,6%	20,4%
Chile	11,1%	11,1%	9,5%	7,5%	6,7%	7,9%	6,6%	5,8%	6,3%
Čína	7,6%	7,9%	7,5%	9,2%	9,1%	6,6%	8,5%	7,4%	6,2%
USA	10,8%	11,1%	8,6%	7,4%	7,3%	6,2%	5,2%	5,1%	5,1%
Španělsko	3,9%	3,9%	3,9%	3,7%	3,9%	3,3%	3,3%	3,7%	3,3%

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Hlavním exportním produktem Argentiny jsou deriváty ze sójových bobů: jídla, oleje, granulky, boby. Kukuřice z obilovin, dopravní a nákladní vozidla, ropa, zlato, pšenice a měď jsou také úspěšnými exportními surovinami.

Největšího exportu dosáhla země právě v období 2003-2012. I přes klíčovou roli primárního zboží a průmyslových komodit, exportní koš je poměrně různorodý, co se týče složení zboží a toho do jaké země je určen. V posledních letech se vyskytuje trend mezisektorové

modernizace, zahrnující i produkty větší technologické různorodosti, spojené se zvýšením exportu technologického zboží a zahrnutí R&D, zejména v oblasti chemického sektoru - zemědělské chemikálie, farmaceutické produkty a parfémy, auto části, mediccké a optické nástroje.

V roce 2012 průmyslové výrobky tvořily 81 % celkového importu země, dále 14 % tvořily paliva a energie, primární produkty a zemědělské produkty po 3 % a 2 %. Většina dovezených produktů sloužila jako meziprodukty anebo jako části pro další kapitálové statky. Z 29 % právě na meziprodukty, 21 % na kapitálové statky a 17 % z nich sloužilo jako části kapitálových statků.

Stejně jako je tomu u exportů, Argentinským největším partnerem v oblasti importů je Brazílie s 26 %, hned za ní je Čína, která zdvojnásobila svůj podíl na argentinských importech od roku 2003 a pak následují USA. Hlavním importovaným produktem jsou dopravní prostředky a jejich auto části, nafta, plyn, letadla a elektrická energie.

Jedním z ekonomických ukazatelů, který nebyl zasažen světovou hospodářskou krizí roku 2009, byl právě mezinárodní obchod. V roce 2011 exporty vzrostly o 23 %, zatímco importy o 31 % oproti roku 2010. V období 2010-2011 došlo k nárůstu v oblasti primárního sektoru a zemědělského zpracovatelského, stejně tak jako průmyslového exportu hlavně v oblasti automobilů. Na straně dovozu, růst byl spojován s nárůstem v domácí poptávce po průmyslových dodávkách, kapitálu, službách a energii, poháněný obnovou ekonomického růstu. I přes lehký propad v exportu (-4 %) a importu o -8 % v roce 2012, obchodní bilance zůstává kladná se slušným růstem z roku na rok o 28 %.

Tabulka č. 15 Argentinský import 2003-2012

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brazílie	34%	34%	36%	34%	32%	31%	30%	30%	30%	26%
Čína	5%	6%	8%	9%	11%	12%	12%	12%	14%	15%
USA	1%	15%	14%	12%	12%	12%	13%	13%	10%	12%
Německo	6%	5%	5%	5%	5%	4%	5%	5%	5%	5%
Mexiko	2%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

3.2.7. Investice

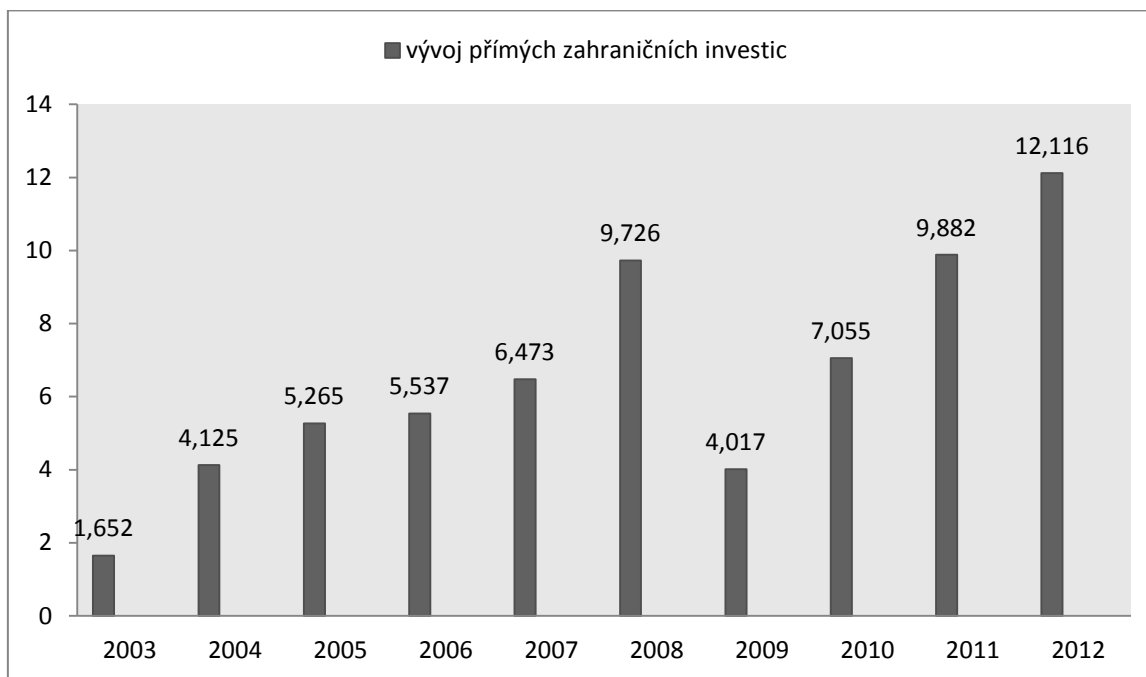
Znovu nastartování argentinské ekonomiky v roce 2003 bylo z velké části díky investicím. Nové investice proudily nejen do tradičních sektorů, ale i do technicky náročných sektorů, které díky novým investicím vyzískávaly nové znalosti oboru. (Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic, 2015)

Hrubé domácí investice ze zahraničí během posledních let vzrostly. Potom co klesly na minimum ve vztahu k HDP v první čtvrtině 2002 (na hodnotu 11,3 %). Hrubé domácí investice do zahraničí měřeny ve stálých cenách vzrostly ročním průměrným tempem 13 % od 2003 do 2012. Tempo investic jako procent z HDP se zvětšilo z 14,3 % v roce 2003 na 24,5 % v roce 2011, což zároveň i v tomto roce byly největší zaznamenané investice za posledních 30 let. A v roce 2012 zaznamenané tempo investic dosahovalo 22,8 % HDP. (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014)

Od roku 2003 soukromé investice společně s investicemi do veřejného sektoru a vzájemně se doplňovaly. Hlavní podíl na počtu investic ve veřejném sektoru měly hlavně start-upové společnosti v oblasti infrastrukturních projektů. V souvislosti se světovou finanční krizí a v souladu s ostatními ekonomikami světa, domácí investice v Argentině se zmenšily během roku 2009. Ačkoli i přes krizi počet investic zaznamenal v roce 2009 stav, kdy míra růstu byla blízko dlouhodobým historickým průměrným hodnotám a výrazně nad úroveň zaznamenanou

během dalších částí krize (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

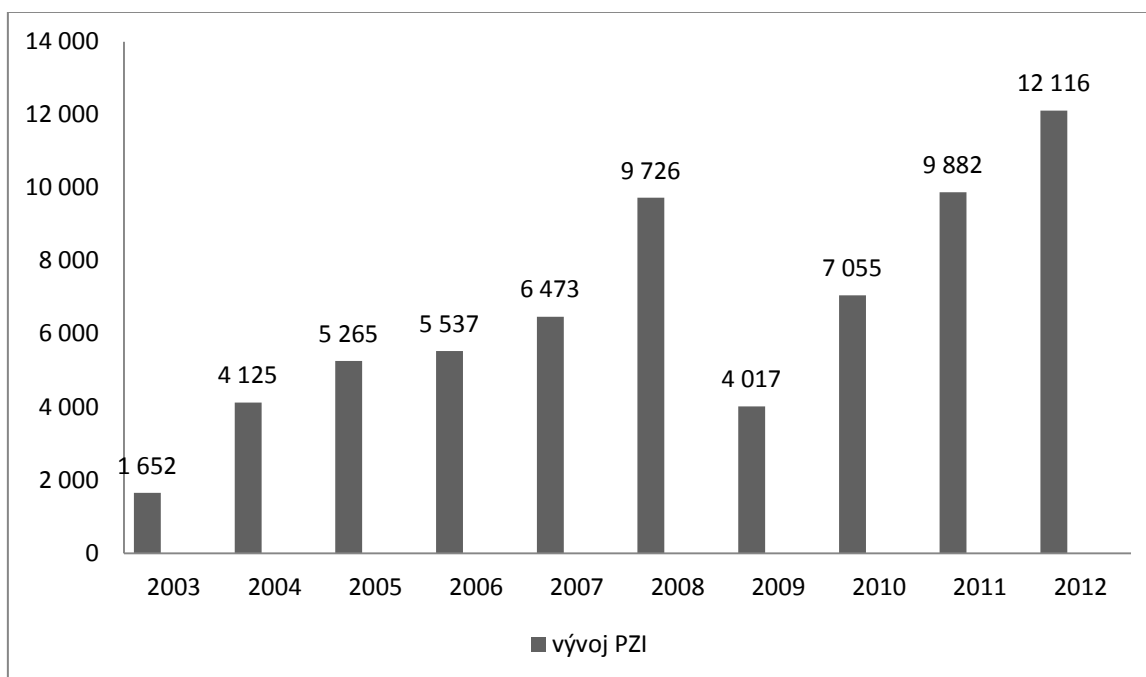
Obrázek č. 9 Vývoj zahraničních investic Argentiny 2003-2012 (v mil. USD)

zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Přímé investice Argentiny také prošly obnovným procesem následovaný obrovským růstem mezi roky 2003 a 2012. Rostly průměrným ročním tempem 43% za rok z nejnižší hodnoty, která byla v letech 2003 - 2008, kdy dosáhly hodnoty 9,7 miliard USD. V roce 2009, v době světové hospodářské krize, byl zaznamenán propad a hodnota půjček mezi firmami byla záporná, což je potenciální znak mezipodnikového vyrovnávání dluhů. Od roku 2010, toky přímých investic Argentiny naznačily znak zotavení, když dosáhly 2012 své nejvyšší hodnoty (12,1 miliard USD) (Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic, 2015).

Obrázek č. 10 Vývoj přímých zahraničních investic 2003- 2012 (v milionech USD)

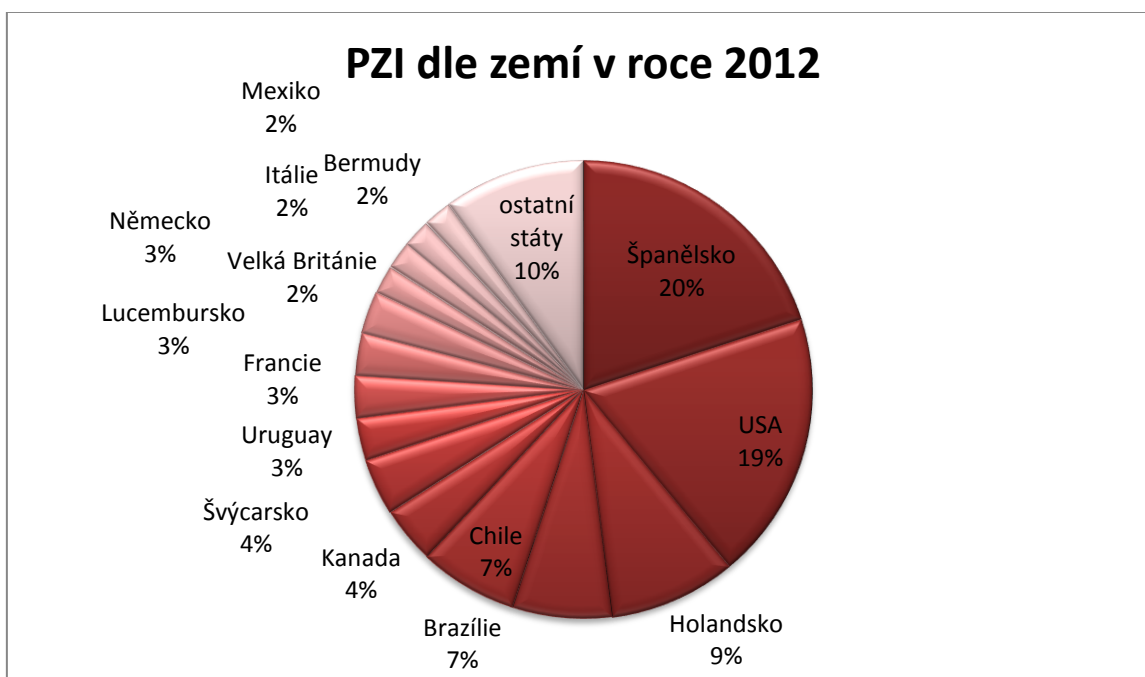
zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Na obrázku č. 10 je uvedeno složení přímých zahraničních investic (dále jako PZI), které se postupně zlepšuje od 2004, zejména díky růstu výrobních kapacit zahraničních firem založených v Argentině, příchod nových zahraničních firem a investic na zelené louce. To je potvrzeno růstem v podílu injekcí nového kapitálu a znovu investovanými výděly stejně tak jako velmi nízkým podílem fúzí a akvizicí.

Vysoká úroveň ziskovosti je dalším charakteristickým znakem zahraničních investic v Argentině. Hodnota zisků jako procent z PZI byla v období 2006-2010 10 %, zatímco 2011 se lehce snížila na 9,9 % a na 7,8 % o rok později. Vzhledem k hlavním zahraničním firmám založených v zemi (324 největších společností), zisky nad prodejem byly průměrně 13,2 % od 2010 do 2011, kdy 2012 dosáhly 11 %.

Největším zdrojem PZI bylo Španělsko s více než 20% v roce 2012, následováno USA s 19 %, Holandskem s 9%, Chile 7 % a Brazílií taktéž 7 %.

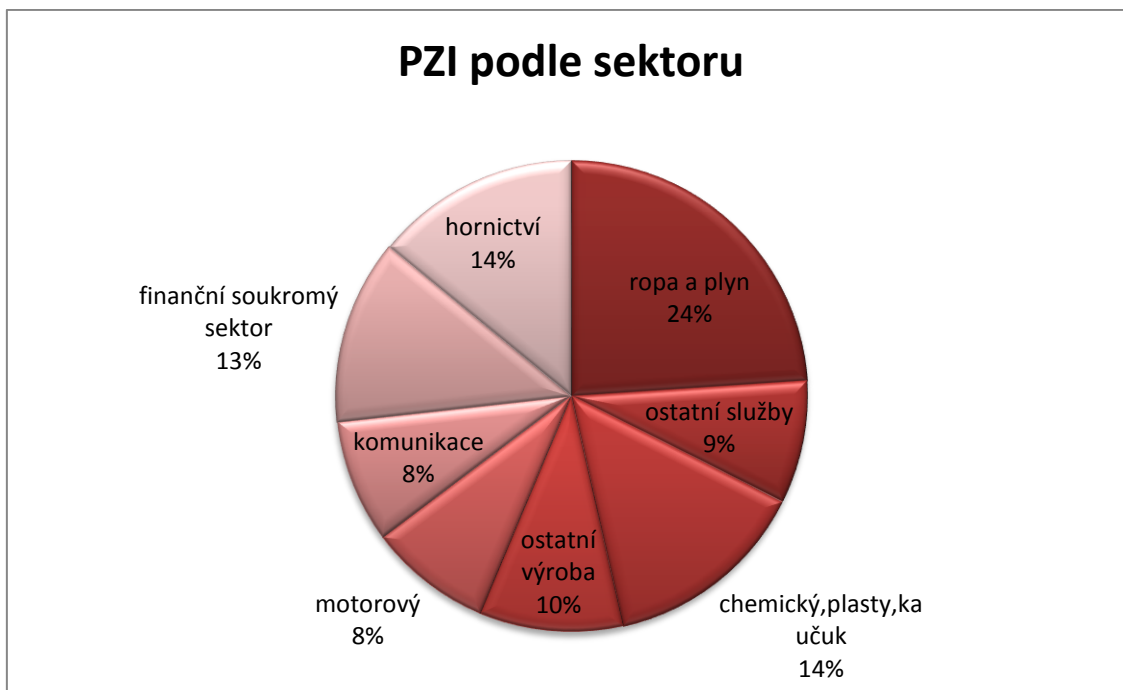
Obrázek č. 11 PZI podle zemí, prosinec 2012 (% celkových akcí PZI)

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Výrobní sektor představuje největší část PZI a to celkem 38 % za rok 2012, zatímco oblast přírodních zdrojů představuje o něco méně a to 32 %, pak sektor služeb 30 %.

Obrázek č. 12 Přímé zahraniční investice dle sektoru 2012 (% na celkových PZI)

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

Jednou z nejrychleji se rozvíjejících oblastí a oblastí nejvhodnější pro současné investice, jsou informační technologie, která v posledních letech v zemi zaznamenala velký boom. Mezi lety 2002 a 2012 příjem z tohoto sektoru v amerických dolarech vzrůstal průměrně o 17% za rok, zatímco exporty rostly o 20% za rok. V současné době prodej IT služeb do zahraničí představuje 25% z celkového příjmu a tato oblast zaměstnává okolo 70 000 Argentinců. Argentinské IT společnosti otevřeli zatím přibližně stovku svých poboček v zahraničí, zejména v Brazílii, Chile, Mexiku, USA, Kanadě a Španělsku (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

Další oblastí vhodnou pro investování je například vinařství, které má v zemi velkou tradici a víno je tam velmi oblíbené, dále v oblasti nových technologií – například zemědělské stroje, dále v Argentině existuje druh turismu nazývaný Caminos del Vino – Cesty vína, což jsou okruhy po vinicích a oblastech spojených s vínem a ročně tyto trasy navštíví okolo milionu lidí. Poslední velmi populární oblastí pro investice a velmi se rozvíjející jsou nemovitosti u vinic a právě s vínem spojeny, tento druh investic není populární ve všech částech země, ale hlavně na severu, pro kterou je vinařský průmysl typický (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014).

3.3. Mezinárodní postavení země

Současná zahraniční politika země je považovaná za nepředvídatelnou, téměř nikdo kromě současné prezidentky neví, co se bude dít. To působí velmi nejistým dojmem na zahraniční investory. Dále také to, že se Argentina v poslední době stále více zaměřuje na dobré vztahy s Čínou a Ruskem, což je velký odklon od 80. let. Tehdy Argentina úzce spolupracovala s Brazílií, Evropou a USA. Změna začala v roce 2005, kdy tehdejší prezident Néstor Kirchner (manžel současné prezidentky Cristiny Fernández), bezprostředně poté, co ho George Bush přivítal v Bílém domě se všemi poctami, Kirchner ho bez servítek zkritizoval s pomocí tehdejšího venezuelského prezidenta Huga Cháveze na pozdějším summitu v Mar del Plata (Mercopress, 2015).

Argentina je v posledních letech politicky poměrně izolovaná i přes velkou italskou a španělskou komunitu v zemi, žádný italský prezident či politik nenavštívil Argentinu. Španělský král Juan Carlos byl v Argentině naposledy v roce 2003 a současný král Philip navštívil inauguraci prezidentky Fernández 2010, ale stěžoval si na nepřiměřené zacházení z argentinské strany. Hilary Clinton navštívila zemi před pěti lety a později řekla, že netáhne

k tomu znovu se ještě někdy vracet a sám Obama Cristinu Fernández nikdy nepozval na oficiální návštěvu. Brazílie, Chile a Uruguay přiznávají, že neradi v současnosti spolupracují s Argentinou, jelikož země je velmi nepředvídatelná. Dle argentinského novináře, který vystudoval Harvard Joaquina Morales Solá, mají tyto země jedno společné: nejsou to klasické demokratické země, netolerují názory opozičních stran, potlačují do jisté míry svobodu projevu a vyhrožují politickým menšinám a sociálním disidentům. Jedna země to dělá ve jménu komunistické strany, druhá strana zas ve jménu sovětské nostalgie. Solá zdůrazňuje rozdíl mezi Argentinou a Brazílií, která také často nesouhlasí s politikou USA, ale za spolupráce a ze strany západního smýšlení a ne jako Cristina Fernández, která je podle jeho slov naprosto mimo. To jen napomáhá zájmům Číny, Ruska a dokonce i Íránu, které cítí šanci prosadit své zájmy v rámci Latinské Ameriky.

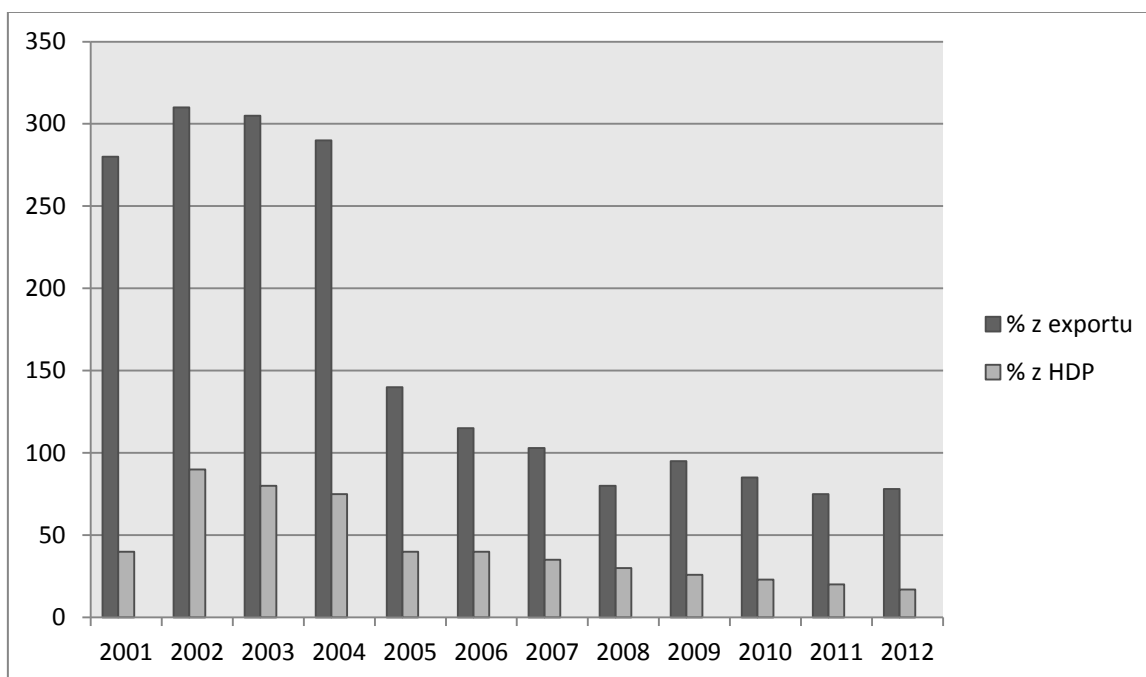
Navíc kvůli provokativní politice Fernández vláda Velké Británie a premiér David Cameron v rámci předvolební kampaně opět používá Falklandy jako tahák k volbám., kdy tvrdí, že Argentina s pomocí Ruska může znova se pokusit o invazi na Malvínské ostrovy. Ale pravděpodobnost toho, je podle Moralese velmi malá, už jen kvůli tomu, že Argentina nemá dostatek válečných sil, aby přepravila vojáky na Malvíny, a Rusko se nebude chtít zapojovat do konfliktu s NATO kvůli souostroví v Jižním Atlantiku, jelikož mají v současné době a mezinárodních konfliktů až příliš. Jako snad jediná země Jižní Ameriky, která obhajuje venezuelský režim, kde nyní vládne Nicholas Maduro a situace v zemi je minimálně diskutabilní. Neustálé boje a protesty proti režimu a samozřejmě i boje mezi drogovými kartely, které Maduro neumí zarazit, udělaly z Venezuely jednu z nejnebezpečnějších zemí současnosti. Jediné co podle Moralese Solá vysvětluje prezidentčiny činy je domácí politika a osobní odhodlání, už jen zastoupit svého bývalého manžela, který roku 2009 zemřel na rakovinu. A částečně to může být také, že po smrti Huga Cháveze a konce vlády Fidela Castra, cítí životní šanci stát se novým hlavním levicovým vůdcem pro celou Latinskou Ameriku (Mercopress, 2015).

Jedním z mála, s kterými má země dobré vztahy, je s Vatikánem, tedy konkrétně s papežem Františkem, který je původně z Argentiny, což je pravděpodobně hlavní motiv jeho vřelosti vůči této zemi. Zatím se s prezidentkou setkal čtyřikrát od té doby, co se František stal papežem, a zároveň poprvé, co se Eduardo Valdés stal argentinským ambasadorem pro Vatikán. Jejich první setkání proběhlo 18. března 2013, tedy přesně pět dní poté co byl František nečekaně zvolen papežem. Na jejich prvním setkání, které bylo soukromé,

ho prezidentka žádala, aby se stal prostředníkem mezi Británií a Argentinou při vyjednávání o tom, aby oba státy společně zasedly a vyjednávaly o nezávislosti Falklandských/Malvínských ostrovů. Dále se setkali o dva měsíce později, kdy papež František navštívil Brazílii, kde se tehdy konaly Světové dny mládeže. Tam spolu opět soukromě mluvili přes tři hodiny a není přesně jasné, co za zavřenými dveřmi vyjednávali. Papež František je velkým zastáncem prezidentky a i přes všechny politické problémy trvá na tom, že země a lidé musí respektovat ústavu a respektovat tamní instituce a nařízení. A vzkázal, že během tohoto roku, kdy se mají v Argentině konat volby, nechce přijmout žádného politika, protože to považuje za politicky korektní (Mercopress, 2015).

Co se týká dluhů Argentiny, v roce 2005 Argentina provedla debt swapy, které byly vyhlášeny v roce 2001 s přidanou hodnotou 76 %. V roce 2010 vláda nabídla vlastníkům dluhopisů, kteří se nezúčastnili debt swapů novou možnost připojit se k procesu dluhové restrukturalizace. V lednu 2006 celkový dluh Argentiny vůči MMF, který do té doby vzrostl na 9,5 miliard dolarů, byl splacen použitím mezinárodních rezerv, které i přes předchozí události v zemi zaznamenávaly trvalé tempo růstu. Úspěch politiky měnové restrukturalizace znamenal, že dluh v národním veřejném sektoru, měřeno v procentech HDP, spadl z 95 % v roce 2002 na pouhých 140 o deset let později. Postupně celkový veřejný dluh klesl na 45 % HDP v roce 2012, zatímco celkový zahraniční dluh (soukromý i státní) byl na hodnotě 30 % HDP v prosinci 2012. (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014)

Obrázek č. 13 Zahraniční dluh národního veřejného sektoru 2001-2012

Zdroj: (Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic, 2014), vlastní zpracování

3.4. Predikce budoucího vývoje země

Ekonomická komise pro Latinskou Ameriku a Karibik (ECLAC) 9. dubna 2015 ohlásila své předpovědi vývoje pro Latinskou Ameriku a to, 1,4 % růst HDP (což je oproti původním předpokladům z roku 2014 nižší číslo). S výjimkou USA, průmyslové země poopravily svoje původní odhady, že růst se bude snižovat a rozvojové ekonomiky budou pokračovat v propadu. V subregionech ECLAC předpovídá růst pohybující se okolo nulové hodnoty, zatímco Střední Amerika a Mexiko by měly dosáhnout 3,2 % a Karibik o něco méně, a to 1,9 %. Růst zemí MERCOSURu se odhaduje na následující hodnoty: Argentina 1 %, Brazílie 1,3 %, Paraguay 4 %. Uruguay 3,5 % a Venezuela - 1 %, zatímco potencionální členové Bolívie 5,5 % a Ekvádor 3,8 %. Pacifická aliance má mnohem růžovější budoucnost dle prozatímních odhadů– Chile 3 %, Peru 5%, Kolumbie 4,3 % a Mexiko s 3,2 % (Mercopress, 2015).

Podle mého názoru latinskoamerické země mají velký potenciál, což obzvláště platí pro Argentinu, která má surovinové a nerostné zdroje, které právě onen potenciál vytvářejí. Asi před rokem na jihu Argentiny, v Patagonii probíhaly výzkumné vrty a zjistilo se, dle argentinské vlády, že je tam spousta ropy v podzemních ložiscích, ale zároveň jedním dechem zahraniční média spekulovala, jestli nejde jen o tah Argentiny, aby přilákala

zahraniční investory. Vzhledem k tomu, že od té doby Argentina o bohatých ložiscích ropy nemluvila, tak se zahraniční spekulace ukazují jako správné. Nebylo by to poprvé, co země lhala v naději na přilákání zahraničních investic, právě jak již jsem ve své bakalářské práci zmínila, od roku 2007 argentinská strana zkresluje čísla o inflaci země, která se podle jejich oficiálních vyjádření liší až o desítky procent v porovnání s čísly, která zjistily místní nezávislé soukromé společnosti. Je to často právě politika Cristiny Fernández jako prezidentky, která si zakládá na levicové populistické politice a po smrti Huga Cháveze se mnoho odborníků domnívá, že chce svým chováním ovládnout levicové křídlo celé Latinské Ameriky. Její zásahy bych často uvedla jako nesmyslné, ať už ekonomicky restriktivní politika vůči ostatním státům, která ekonomice moc neprospívá, tak i zahraniční politika, kdy Argentina v současné době nemůže pokládat za silného spojence snad žádnou zemi na světě. Svým jednáním si prezidentka za svoji dobu vlády stihla znepřátelit hlavně západoevropské státy a USA, na druhé straně podporuje Venezuelu a současného prezidenta Madura, který zaujal místo prezidenta po smrti Huga Cháveze, Maduro je odsuzován za to, že díky stylu jeho vlády se Venezuela stává jedním z nejnebezpečnějších států světa. Lidé proti němu masově protestují v ulicích a policisté je brutálně potlačují, rozmáhá se černý trh se zbraněmi, alkoholem a drogami a drogové kartely a boje mezi nimi. Jeho násilná politika je kritizována snad ze všech stran, dokonce i levicoví vůdci Jižní Ameriky ji odsoudili, až na Argentinu, která Madura podporuje a Fernández nechápe „vzpouru“ ostatních států vůči němu. Tak jako se mluví veřejně o situaci na Ukrajině a veřejně se odsuzuje Rusko, měla by být v médiích více vidět i Venezuela a boje tam, které mají na svědomí stejně, nebo možná i více obětí.

Jak již jsem řekla, Argentina je země s velkým potenciálem, který utlačuje restriktivní politika prezidentky. Na důvěryhodnosti jí moc nedodávají ani různé korupční kauzy, zestátnění mezinárodních společností, falšování údajů ekonomických ukazatelů a nepřátelské osočování ostatních států. Kupříkladu nedávná vražda nejvyššího federálního státního zástupce, který proti ní veřejně vystupoval a nedávno byl objeven mrtvý. Myslím, že pokud v dalších prezidentských volbách vyhraje více diplomatický člověk, má Argentina šanci na změnu a silný ekonomický růst. Právě nesprávná politika a nesprávná rozhodnutí bylo to, co zejména zapříčinilo špatnou ekonomickou situaci, do té doby Argentina byla jedním z nejvyspělejších států světa a po druhé světové válce, kdy Evropa byla zničena válkami, na situaci ještě více vydělávala, stala se exportní velmocí, proudily do ní bohaté zahraniční investice zejména bank z Velké Británie a zdálo se, že nic už nemůže zabránit tomu, aby byla jedním z

nejvyspělejších států světa. Někteří tvrdí, že už špatná hospodářská politika prezidenta Juana Peróna a jeho manželky Evity v polovině 20. století způsobila zemi nemalé problémy a hlavně dluhy. Manželé byli ve své době velmi oblíbení. A spousta Argentinců na ně nezanevřela ani dnes. Evita zakládala různé nadace na podporu chudých a právě tyto nadace financoval její manžel ze státního rozpočtu. Po letech neklidu a politické nestability po vládě Peróna se moci ujala vojenská junta, která ekonomicky a hospodářsky srazila Argentinu na dno a její ekonomický růst se zastavil. Každého, kdo nesouhlasil s jejich názory, se zbavila, nejčastější bylo shazování lidí doprostřed oceánu. Odhaduje se, že takto zemřelo asi 40 000 lidí. Ať už prvotní příčina sahá hluboko do historie či ne, politická rozhodnutí nesla rozhodující vliv o budoucím směřování země, jejím hospodářství a ekonomice.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat ekonomickou situaci Argentiny od roku 2002 do současnosti. Práce je založena na teoretických i historických poznatcích o finančních či ekonomických krizích, dále je zkoumán průběh argentinského bankrotu z roku 2002, jeho příčiny a dopady a následně je popsán politicko-ekonomický vývoj země až do současnosti.

Finanční krize se rozděluje na dluhové, bankovní, měnové a systematické finanční krize. Každá z těchto krizí má svůj specifický průběh, ale ve skutečnosti často některé krize splývají dohromady. Dluhová krize nastává, když soukromý sektor či vláda nejsou schopny dostát svým závazkům a splatit dluhy místním i zahraničním věřitelům, bankovní krize je zapříčiněna nedostatečnou likviditou bankovních institucí a zejména ztrátou důvěry investorů. Pod pojmem měnové krize se skrývá spekulativní útok na měnu, který má za výsledek její depreciaci anebo devaluaci. Mezi nejznámější finanční krize patří ty z 90. let minulého století a to v Brazílii, JV Asii, Mexiku a Rusku. A právě brazilská a ruská měly dopad na tu argentinskou. Příčiny krizí se často liší dle toho, v jaké zemi proběhly, za jaké situace, v jaké časové době a dalších okolnostech. Obecně se dá těžko doporučit určitá prevence před krizí, protože na každou krizi platí něco jiného a specifického.

Druhá kapitola je věnována argentinské ekonomické krizi a popisem jejího průběhu. Mnoho ekonomů hledá příčiny nestabilní ekonomické situace v 90. letech, i když možná to bylo již daleko dříve. Tehdejší prezident roce 1991 zavedl fixní kurz pesu vůči americkému dolaru 1:1, s čímž Argentinci souhlasili, jelikož najednou si spousta z nich mohla dovolit luxusní dovolené v USA, ale neuvědomovali si, jaký to bude mít pozdější dopad. Na druhou stranu ve stejné době extrémně vzrostla v zemi nezaměstnanost a zvyšovaly se dluhy vůči zahraničním věřitelům, které v roce 1996 měly hodnotu 91 mld. amerických dolarů. A právě zavedený currency board, tedy pevný kurz pesu a dolaru, měl snížit inflaci a to se dočasně povedlo. V důsledku dlouhodobých ekonomických problémů, které MMF se dlouhou dobu snažil řídit, musely být v roce 2001 zavedeny restrikce, jako třeba corralito, které zmrazilo Argentincům jejich účty v bankách, takže přišli o přístup ke svým celoživotním úsporám. Za období konce roku 2001 a začátek roku 2002 se vystřídal v čele státu 5 prezidentů - Fernando de la Rúa, Ramón Puerta, Adolfo Rodríguez Saa, Eduardo Camaño a Eduardo Duhalde, kteří nebyli schopni ustát tlak, který byl na ně kladen a rezignovali,

nebo byli odvoláni. Dále v tomto stejném roce vláda devaluje kurz pesa a tak končí 10letá parita s americkým dolarem, omezil platby na cizí státní příslušníky a vytvářel nové zákony o úpadku. Také se snížily mzdy ve veřejném sektoru, byl restrukturalizován střednědobý a krátkodobý dluh a později i domácí. Žádná z těchto restrikcí, ale na MMF nezapůsobila tak, aby se rozhodla dále Argentinu podporovat a půjčovat peníze. Což znamenalo pochopitelný propad důvěry ze stran investorů. První lednový den roku 2002 Argentina jako jediná země ve své moderní historii, vyhlásila bankrot. Nově vzniklý volně plovoucí kurz a devalvace měny, podpořily rozvoj černého trhu, kde se peso prodávalo mnohem levněji, než oficiálně. Samozřejmě, že krize měla dopad na mikroekonomické i makroekonomické ukazatele, snížila se životní úroveň obyvatel, stouply spotřební ceny, byl poškozen bankovní systém a i díky corralitu důvěra v něj.

Co se týká příčin krize, můžeme se vlastně jen dohadovat, co bylo její hlavní příčinou, ale většina Argentinců má jasno a připisuje hlavní část viny MMF a i své vládě. MMF aplikoval na zemi restrikce, které fungovaly na státy v JV Asii v době Asijské krize, za což byl kritizován z více stran, protože to, co funguje nutně v jedné zemi, tak nemůže být aplikováno kdekoli a kdykoli. Dále někteří ekonomové tvrdí, že MMF měl přestat půjčovat Argentině mnohem dříve, než v prosinci 2001, protože Argentinci, kteří znají svojí zemi nejlépe, tak byli limitováni nařízeními MMF, co mají udělat pro získání další podpory, a už jim nezbývalo více prostoru pro vlastní zásahy. Dále bylo kritizováno i zrušení currency boardu v nouzové situaci, kdy naopak mohl ekonomiku podpořit, minimálně by to nesrazilo podporu investorů, kteří při volně plovoucím kurzu a složité ekonomické situace vlastně nevěděli, jaká situace bude v Argentině za pár dní. Ale tak, jak se může zdát, že MMF v některých ohledech zklamal, tak naopak je finančně podporoval a držel nad vodou dost dlouho. Dalším problémem země je velká zadluženost, která je typická pro celou Latinskou Ameriku stejně tak, jako nevyvážená fiskální politika.

Ve třetí kapitole je popsán současný stav argentinské ekonomiky, jak moc se z krize ozdravila, či nikoli. V roce 2012 vypukly obavy z další krize a většina Argentinců ze strachu z bankrotu a corralita v roce 2002 začala převádět své úspory na americké dolary, platila veškeré nákupy v dolarech a spíše než do banky, si schovávala peníze doma. Což mělo za důsledek

to, že Argentina začala zpříšňovat pohyby peněz ve státě a peso postihla zvýšená inflace.

Nezaměstnanost je v zemi dlouhodobým problémem. Většina pracujících lidí se soustřeďuje ve městech a dvě třetiny Argentinců pracují ve službách. Vliv světové hospodářské krize tlačil na snížení už tak relativně nízkých platů. Nejvyšší nezaměstnanost byla v kritickém roce 2002 a v roce 2013 se číslo snížilo o deset procent. Po zrušení fixního měnového kurzu, argentinské peso postupně devalvovalo, až se v roce 2014 kleslo na 8 ARP/USD.

Problém v roce 2012 nastal, když se ozvalo několik zahraničních i domácích věřitelů, kteří požadovali splacení svého podílu, ale stát na to neměl peníze. V té době se spekulovalo, jestli nedojde k dalšímu bankrotu, ale naštěstí se tak nestalo. Ekonomice ani neprospívají politické kauzy, které má v mnoha případech na svědomí prezidentka. Nejznámější kauzou z posledních let je zestátnění podílu španělské ropné společnosti Repsol, která držela nadpoloviční podíl ve firmě YPF, ale podle slov prezidentky do firmy dlouhodobě neinvestovala a proto se jí rozhodla znárodnit. Repsol se samozřejmě rozhodl bránit a tak se soudil o odškodnění, na kterém se po dvou letech sporů obě strany dohodly.

Jedním z problémových rozhodnutí v roce 2001 bylo to o větší uzavřenosti země pro export a import, které mělo ekonomiku a domácí výrobce podpořit, ale bohužel se tak nestalo. Od roku 2003 do 2012 rapidně vzrostla míra otevřenosti ekonomiky na 35 %. Největšími obchodními partnery je dlouhou dobu Brazílie a nověji se jí stává i Čína, jejíž podíl na obchodech s Argentinou se od roku 2003 zdvojnásobil.

Mezinárodní postavení země se za poslední roky a za vlády prezidentky Cristiny Fernández a jejího manžela, bývalého prezidenta Kirchnera, změnilo. Dříve prozápadní stát podporoval Evropu a USA, tak nyní nejvíce spolupracuje s Ruskem a Čínou. Další stát, s kterým má země vřelé vztahy, je Vatikán, ale to zejména díky tomu, že papež František pochází z rodiny imigrantů žijících v Buenos Aires.

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka č.1: Růst HDP v Thajsku podle dat Světové banky.....	7
Tabulka č.2: Růst HDP v Mexiku podle dat Světové banky (Světová banka, 2015).....	8
Tabulka č.3 Růst HDP v Brazílii podle dat Světové banky	8
Tabulka č. 4 Průběh nejhorších krizí 90. let.....	13
Tabulka č. 5 Srovnání států, kterým MMF poskytl v krizi úvěry (mld. USD).....	15
Tabulka č. 6 Růst HDP (v %) za roky 2001-2008.....	18
Tabulka č.7 Roční vývoj inflace (v %).....	18
Tabulka č.8 Vývoj nezaměstnanosti Argentiny 2001 - 2008	19
Tabulka č. 9 Zahraniční a domácí úspory, reálné HDP a domácí investice (v % HDP)	22
Tabulka č.10 Vývoj zahraničního dluhu v poměru k HDP a exportu za roky 1993 - 2000	22
Tabulka č.11 Vývoj měnového kurzu 1 USD za argentinské peso v roce 2012	31
Tabulka č.12 Fiskální výsledek národního veřejného sektoru za roky 1980-2012 (v % HDP).....	33
Tabulka č.13 Soukromé firmy registrované ve službách, maloobchodu & velkoobchodu a ve výrobě v roce 2012	35
Tabulka č.14 Argentinský export 2004-2012	36
Tabulka č.15 Argentinský import 2003-2012.....	38
Obrázek č.1: Mapa států zasažených asijskou krizí	5
Obrázek č.2 Inflace, HDP deflátor (roční %)	11
Obrázek č.3 Roční růst HDP (v %)	12
Obrázek č.4 vývoj kurzu pesu vůči dolaru	19
Obrázek č.5 Celková nezaměstnanost v Argentině 2002 - 2003 (v %).....	29
Obrázek č.6 Roční inflace za roky 2005 - 2013	30
Obrázek č.7 Stav rezerv argentinské centrální banky od prosince 2003 do prosince 2012 (miliony USD).....	32
Obrázek č.8 Obchodní bilance (v mil. USD).....	36
Obrázek č.9 Vývoj zahraničních investic Argentiny 2003-2012 (v mil. USD)	39
Obrázek č.10 Vývoj přímých zahraničních investic 2003- 2012 (v milionech USD).....	40
Obrázek č.11 PZI podle zemí, prosinec 2012 (% celkových akcí PZI)	41
Obrázek č.12 Přímé zahraniční investice dle sektoru 2012 (% na celkových PZI).....	41
Obrázek č.13 Zahraniční dluh národního veřejného sektoru 2001-2012	45

Seznam použitých zkratek

ARP - argentinské peso

BCRA - Argentinská centrální banka

ČT - Česká televize

ČNB - Česká národní banka

HDP - Hrubý domácí produkt

MERCOSUR - Jihoamerické sdružení volného obchodu

MMF - Mezinárodní měnový fond

PZI- přímé zahraniční investice

R&D - výzkum a vývoj

USD - americký dolar

VB - Velká Británie

Bibliografie

Knižní publikace

Cihelková, Eva a kol. 2006. *Světová ekonomika - nové jevy a perspektivy*. Praha : C.H. Beck, 2006.

Dvořák, Pavel. 2004. *Finanční krize jako globální problém a možnost jejího vzniku v ČR*. Praha : Národohospodářský ústav Josef Hlávky, 2004. 80-86729-09-5.

Chalupa, Jiří. 1999. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 978-80-7422-193-4.

Kalínská, Emilie a kol. 2010. *Mezinárodní obchod v 21.století*. Praha : Grada, 2010, 978-80-247-3396-8.

Königová, Martina. 2009. *Krizové řízení podniku*. Praha : Grada Publishing, 2009. 978-80-247-3156-8.

Ministry of Foreign Affairs and Worship - Argentine Republic. 2014. *Doing Business in Argentina - An investor's Guide*. Buenos Aires : Secretariat of International Economic Relations, 2014. 4921-0986.

Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic. 2015. *Innovative solutions for the region and the world*. Buenos Aires : Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic, 2015.

Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic. 2015. *Value-added services for the world market*. Buenos Aires : Ministry of Foreign Affairs and Worship Argentine Republic, 2015.

Smith-Llera, Danielle. 2009. *Teens in Argentina*, Capstone, 2009. 978-0756540371.

Véganzonès, Marie-Ange. 1997. *Argentina in the 20th century : an account of long-awaited growth*. : Organization for Economic, 1997. 9264154817.

Internetové zdroje

Argentour. Argentour. *Presidents of Argentina*. [Online] [Citace: 1. březen 2015.]

http://www.argentour.com/en/argentina_history/presidents_of_argentina.php.

Axel, Dreher. 2007. Proquest. *serialssolution.com*. [Online] 1. březen 2007. [Citace: 8. duben 2015.] http://ar9zk7pw9f.search.serialssolutions.com/?ctx_ver=Z39.88-

2004&ctx_enc=info%3Aofi%2Fenc%3AUTF-

8&rft_id=info:sid/summon.serialssolutions.com&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:mtx:journal&rft.genre=article&rft.atitle=Helping+the+Poor%3F+The+IMF+and+Low%E2%80. 03785920.

Bláhová, Šárka. 2012. byzny.lidovky.cz. *lidovky.cz*. [Online] lidovky, 9. červenec 2012.

[Citace: 20. únor 2015.] http://byznys.lidovky.cz/15-let-od-asijske-financni-krize-muze-se-evropa-poucit-pcn-firmy-trhy.aspx?c=A120709_115643_firmy-trhy_rka.

byznys.lidovky.cz. 2015. 15 let od asijské finanční. *byznys.lidovky.cz*. [Online] Lidovky, ledna 2015. [Citace: 9. červenec 2012.] http://byznys.lidovky.cz/15-let-od-asijske-financni-krize-muze-se-evropa-poucit-pcn-firmy-trhy.aspx?c=A120709_115643_firmy-trhy_rka.

Corrales, Javier. 2002. The Politics of Argentina's Meltdown. *jstor.org*. [Online] 2002.

[Citace: 1. duben 2015.]

<http://www.jstor.org/discover/10.2307/40209816?uid=3737856&uid=2&uid=4&sid=21106423587623>.

Český statistický úřad. 2015. Recese, deprese - metodika. *Český statistický úřad*. [Online]

2015. [Citace: 21. 2 2015.] http://notes.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/recese_deprese.

ČNB. Co je to inflace? *ČNB*. [Online] ČNB. [Citace: 15. duben 2015.]

ČT. 2012. *ceskatelevize.cz*. *Argentinci se bojí krize, dolary schovávají do matrací*. [Online]

Česká televize, 6. červen 2012. [Citace: 10. duben 2015.]

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/177936-argentinci-se-boji-krize-dolary-schovavaji-do-matraci/>.

- Dreher, Axel. 2004.** Does the IMF Cause Moral Hazard? A Critical Review of the Evidence. *paper.ssrn.com*. [Online] 23. leden 2004. [Citace: 15. březen 2015.] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=505782. SSRN-id634703.
- Feldstein, M. 2002.** Argentina's Fall. *Global Politics*. [Online] Global Politics, březen 2002. [Citace: 10. března 2015.] <http://www.globalpolitics.cz/clanky/argentinska-krize>.
- Helísek, Mojmír. 2004.** *Měnová krize - empirie a teorie*. Praha : Professional Publishing, 2004. str. 180. 80-86419-82-7.
- Hornbeck, J.F. 2013.** Argentina's Post-Crisis Economic Reform:. *fas.org*. [Online] 15. duben 2013. [Citace: 25. 2 2015.] Argentina's Post-Crisis Economic Reform:. R43022 .
- Hospodářské noviny. 2002.** Argentina: příběh jedné krize (1). *Hospodářské noviny*. Byznys, 2002.
- IMF. 2003.** Lessons from the Crisis in Argentina . *imf.org*. [Online] 3. říjen 2003. [Citace: 1. duben 2015.] <https://www.imf.org/external/np/pdr/lessons/100803.pdf>.
- Jonáš, Jiří. 2002.** Argentina: The anatomy of a crisis. *uni-mannheim.de*. [Online] Zentrum für Europäische Integrationsforschung, 12 2002. [Citace: 15. 3 2015.] <http://www.uni-mannheim.de/edz/pdf/zei/b02-12.pdf>. 1436-6053.
- Latin-focus. 2010.** Economic Forecasts, News and Indicators . *latin-focus.com*. [Online] Latin-focus, 2010. [Citace: 10. březen 2015.] <http://www.latin-focus.com/latinfocus/countries/argentina/argexchg.htm>.
- Llauró, María de Monserrat; Siepe, Raimundo. LA EVOLUCIÓN DEL ENDEUDAMIENTO EXTERNO ARGENTINO.** *eumed.net*. [Online] Eumed. [Citace: 30. březen 2015.] <http://www.eumed.net/cursecon/ecolat/ar/2005/mmrs.htm>. 1696-8352.
- Lojda, Jiří. 2014.** *penize.cz. Insolvence pro každého: Ještě se zkusit nadechnout. Moratorium*. [Online] penize.cz, 29. září 2014. [Citace: 12. březen 2015.] <http://www.penize.cz/dluhy/291198-insolvence-pro-kazdeho-jeste-se-zkusit-nadechnout-moratorium>.
- Mercopress. 2015.** Argentina ordered to pay 405m dollars to nationalized Suez water works. *mercopress.com*. [Online] Mercopress, 10. duben 2015. [Citace: 10. duben 2015.]

<http://en.mercopress.com/2015/04/10/argentina-ordered-to-pay-405m-dollars-to-nationalized-suez-water-works>.

—. **2015.** Argentina's few friends in the world; China and Russia, Cristina Fernandez foreign policy priorities. *mercopress.com*. [Online] mercopress, 8. duben 2015. [Citace: 10. duben 2015.] <http://en.mercopress.com/2015/04/08/argentina-s-few-friends-in-the-world-china-and-russia-cristina-fernandez-foreign-policy-priorities>.

—. **2013.** Devaluation of The Argentine Peso is a fact of the market, says Lavagna. *mercopress.com*. [Online] Mercopress, 21. srpen 2013. [Citace: 20. duben 2015.] <http://en.mercopress.com/2013/08/21/devaluation-of-the-argentine-peso-is-a-fact-of-the-market-says-lavagna>.

2015 Pope Francis will meet President Cristina Fernández for the fifth time, next June *Mercopress* <http://en.mercopress.com/2015/04/09/pope-francis-will-meet-president-cristina-fernandez-for-the-fifth-time-next-june>

—. **2015.** With the end of commodities prices 'super-cycle', UN panel lowers Latin American growth forecast to 1%. *mercopress.com*. [Online] Mercopress, 9. duben 2015. [Citace: 10. 4 2015.] <http://en.mercopress.com/2015/04/09/with-the-end-of-commodities-prices-super-cycle-un-panel-lowers-latin-american-growth-forecast-to-1>.

Mint. 2010. The real reason behind financial crises. *proquest.com*. [Online] 30. duben 2010. [Citace: 21. 2 2015.] <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/237644914?pq-origsite=summon>.

O'Grady, Mary Anastasia. 2002. Banking Crisis: Argentina's Economic Woes. *proquest.com*. [Online] The Asian Wall Street Journal, 29. duben 2002. [Citace: 15. březen 2015.] <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/315454605?pq-origsite=summon>. 315454605.

Pou, Pedro - guvernér Argentinské centrální banky. 2000. Argentina's Structural Reforms of the 1990s. *imf.org*. [Online] IMF, březen 2000. [Citace: 30. březen 2015.] <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2000/03/pou.htm>.

Pravakar Sahoo, Geethanajli Nataraj. 2013. Argentina's crisis: causes and consequences. *jstor*. [Online] *Economic&Political Weekly*, 26. 4 2013. [Citace: 20. 2 2015.] <http://www.jstor.org/stable/i400316.00129976>.

redakce penize.cz. Asijská krize 1997/1998 a finanční kolaps v Rusku. *penize.cz*. [Online] produkce *penize.cz*. [Citace: 20. 2 2015.] <http://www.penize.cz/15902-asijska-krize-19971998-a-financni-kolaps-v-rusku>.

reformy.cz. 2012. Argentina opět na pokraji kolapsu. *reformy.cz*. [Online] *Reformy*, 28. listopad 2012. [Citace: 10. duben 2015.] <http://www.reformy.cz/zpravy/argentina-opet-na-pokraji-kolapsu/>.

Reuters. 2014. Spain's Repsol agrees to \$5 billion settlement with Argentina over YPF. *reuters.com*. [Online] *Reuters*, 25. únor 2014. [Citace: 10. duben 2015.] <http://www.reuters.com/article/2014/02/25/us-repsol-argentina-idUSBREA1O1LJ20140225>.

Singer, Miroslav. 2010. Hospodářská krize a česká ekonomika. *cnb.cz*. [Online] ČNB, 15. června 2010. [Citace: 12. března 2015.] http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf.

Skidmore, Thomas E., Smith, Peter H. a Green, James N. 2013. *Modern Latin America*. místo neznámé : Oxford University Press, 2013. 9780199929238.

Světová banka. 2015. <http://data.worldbank.org/>. <http://data.worldbank.org/>. [Online] Světová banka, 2015. [Citace: 20. 2 2015.] <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/countries>.

Teunissen, Jan Joost a Akkerman, Age. 2003. *ir.nmu.org.ua*. The Hague : Fondad, 2003. 90-74208-20-7.

The Economist. 2014. First decline, now fall. *economist.com*. [Online] *The Economist*, 2014. [Citace: 20. duben 2015.] <http://www.economist.com/blogs/americasview/2014/01/argentinas-peso>.

Seznam příloh

Politicko - ekonomická situace před rokem 2002

➤ Koloniální počátky Argentiny

Na území Argentiny žilo před kolonizací kolem 20 kmenů původního obyvatelstva, celkově čítající 300 000 lidí a většina z nich obývala úrodný severozápad země. Jako první Evropané připluli Goncalo Coelho a Amerigo Vespucci roku 1502. V roce 1516 mořeplavec Juan Díaz de Solís přes dnešní Río de la Plata pronikl až k dolnímu toku řeky Uruguay, kde ho ovšem zajal domorodý kmen a snědl.

Název Argentiny se odvíjí od toho, že po návratu do Evropy Solisovi muži vyprávěli o panovníkovi bílé pleti, který se velmi podobal tomu z El Dorada a říkal si "král stříbra" ("argentino"). A tak se předpokládalo, že tato oblast je velmi bohatá na stříbro, což se v pozdějších dobách nepotvrdilo.

Indiánské obyvatelstva po příchodu španělských kolonizátorů bylo zotročováno, jelikož Evropané považovali Indiány pouze za chodící zvířata bez duše, tak s nimi i zacházeli - brali je pouze jako levnou pracovní sílu a v některých případech je užívali i jako platidlo. V 16. a 17. století patřil Laplatský region k těm nejzaostalejším v Latinské Americe. Španělé se proto zaměřili spíše na kolonizování bohatších oblastí Peru či Mexika a většina oblastí Argentina zůstávala bez povšimnutí až do 20. století. Ovšem výjimečné postavení patřilo městu Buenos Aires, které v roce 1617 získalo autonomii od Paraguaye, město fungovalo jako prostředník při obchodu se zbožím Portugalců a kde se prodávali otroci. Navíc Buenos Aires sloužilo jako ochranný štít před piráty či Portugalci (Chalupa, 1999).

V 18.století, kdy se Evropa pomalu začínala stávat významným odbytištěm pro různé koloniální komodity, Buenos Aires toho velmi rychle využilo a stalo se nejvýznamnějším obchodním střediskem španělského impéria. V městě se pomalu začali usazovat španělští obchodníci, takže počet obyvatel města v roce 1776 se pohyboval kolem hranice 20 000.

Během tohoto století se objevily první známky specializace regionů: Tucumán se stal hlavním dodavatelem textilních výrobků, Cuyo vína a likérů, severozápad se zaměřil na tabák, cukr a bavlnu a Buenos Aires se specializovalo převážně na zemědělství a dobytkařství (Chalupa, 1999).

V roce 1768 došlo k řadě reformních kroků, ať už se jednalo o vyhnání jezuitů, tak i k tomu, že byly schváleny významné reformy, které měly urychlit ekonomický rozvoj kolonií. Roku 1776 bylo zřízeno království Río de la Plata, bylo sníženo daňové zatížení a byl zjednodušen velmi komplikovaný místní daňový systém (Skidmore, a další, 2013).

Začátkem 19. století se rozhořela válka mezi Španělskem a Velkou Británií, která vyústila k tomu, že Britové napadli Buenos Aires, ovšem „porteños” (tak sami sebe nazývají obyvatelé Buenos Aires) své město ubránili. Roku 1810 proběhla tzv. „květnová revoluce,” kdy obyvatelé města sesadili místokrále a vytvořili novou vládnoucí juntou. Nastaly ovšem problémy, když si nová vládnoucí junta chtěla osvojit celé území, jenže ostatní oblasti a města nestála o další útlak. Což vyústilo ve vnitrostátní krizi (Skidmore, a další, 2013).

Významným krokem k demokracii byl zákaz obchodu s otroky v roce 1812. O rok později se poprvé sešlo Ústavodárného shromáždění, které ještě tentýž rok dostalo za úkol vypracovat ústavu pro nově pojmenované místokrálovství „Spojené laplatské provincie.” K přijetí nakonec nedošlo, ale byl přijat první krok ke skutečnému skoncování s otroctvím a byly zrušeny šlechtické tituly. Následujícího roku přejal moc v zemi Nejvyšší výbor, kolem kterého se shlukovala skupina patriotů, mezi nimiž byl i pozdější národní argentinský hrdina San Martín (Chalupa, 1999).

Argentina roku 1816 vyhlásila nezávislost na Španělsku roku, hlavním sídlem moci se stalo Buenos Aires, kde o tři roky později byla vytvořena nová ústava pro Spojené laplatské provincie. Po obléhání Montevidea v roce 1825 byla vyhlášena nezávislost i dnešní Uruguaye a dobrovolné připojení k Spojeným laplatským provinciím (Chalupa, 1999).

V době, kdy Spojené laplatské provincie získaly nezávislost, pouhá jedna pětina exportu činily zemědělské produkty, zbytek náležel stále stříbru těženému v Potosí. V té době vládnoucí hlava státu se snažila oživit obchod s Velkou Británií, protože doufala, že přísun zahraničního kapitálu pomůže zemi k potřebné modernizaci. Po snahách ve 20. letech více jak polovina dovozu putovala právě z Velké Británie. Obchod těchto dvou zemí spočíval zejména ve výměně látek a manufaktury za kvalitní argentinské maso a kůže. Roku 1855

činily maso a kůže už dokonce 82% argentinského vývozu. K úpadku obchodních vztahů došlo až za dalšího panovníka a tzv. "Rosasova režimu," který byl považován za civilní autoritářskou vládu. Britští obchodníci začali opouštět Buenos Aires, nahradili je ovšem jiní, především z Francie, Itálie, Německa a USA. Tehdejší režim zasáhla prudká inflace, která ale přišla vhod tehdejším dobytkářům, protože jako exportéři inkasovali platby v cizí měně, jejich domácí výdaje se díky rostoucí inflaci zmenšovaly. Rosas opustil systém pronajímání půdy, ale uplatnil systém nový a to, že půda se za jeho vlády stala jakýmsi platidlem, v podobě půdy vyplácel důchody i odměny svým sympatizantům. Za vlády Rosase došlo ke změnám v oblasti ekonomické nerovnováhy země, do té doby poměrně vyrovnané. Buenos Aires dosáhly se nadále hospodářsky rozvíjelo, na úkor zbytku země, který byl poměrně zaostalý. Země navíc ztratila i stříbrné doly v Potosí, který pro ni znamenaly velký zdroj příjmů (Chalupa, 1999).

Argentinská společnost se rychle rozvíjela, zatímco roku 1869 čtyři pětiny Argentinců neuměly číst a psát (většina z nich zejména žijících na vesnicích), o dvacet let později vyspělost vzdělání byla stejná jako v nejvyspělejších státech Evropy a na konci 19. století byla Argentina jednoznačně nejbohatší a nejvíce se rozvíjející se Latinskoamerickou zemí. Prudký rozvoj byl zapříčiněn zahraničními, z velké části britskými investicemi, mezinárodním obchodem a přílivem imigrantů (nové pracovní síly). Příliv kapitálu z Anglie byl nevídaný, roku 1890 britské investice do Argentiny činily 157 milionů liber a mířily zejména na výstavbu místních železnic. Naopak v tomto období stagnoval obchod s ostatními státy Latinské Ameriky, což Argentině nijak nestěžovalo situaci, jelikož těžila z válek v Evropě a byla schopná nahradit vývoz za postižené evropské státy.

Mezníkem dějin byla „revoluce roku 1890,” kdy došlo ke změnám v zemědělském sektoru, omezení importu a devalvaci měny. Státní dluh se neustále zvětšoval, což souviselo i s krizí, která vypukla v Británii a na jejíž ekonomiku Argentina byla silně napojená, ale argentinská ekonomika se ze situace zase rychle dokázala vzpamatovat (Skidmore, a další, 2013).

➤ Postavení Argentiny od začátku 20.století

Migrační efekt konce 19. století až začátku 20. způsobil, že čistá migrace (imigranti - emigranti) dosáhl čísla 3,5 milionu. Polovina z nich tvořili Italové a druhou největší část Španělé. Migrační efekt v Argentině byl v tehdejší době jeden z největších na západní polokouli. Většina z nově příchozích Evropanů přišla nejprve na farmy, až posléze se přestěhovala do měst, kde se pro ně otvíraly možnosti práce zejména v oblasti železnic, bankovníctví apod. Pro Argentinu imigranti znamenali velmi potřebnou pracovní sílu jako pro zemi s velkým potenciálem, ale dosud ho nemohla plně rozvinout, jelikož jim chyběli pracovníci (Skidmore, a další, 2013).

Tímto obdobím stěhování jihoevropských národů do Argentiny se pro zemi otevřela nová éra vzrůstající prosperity založené na exportu masa, obilí a průmyslových výrobků. V období 60. let 19. století do roku 1914 průměrné roční HDP bylo minimálně 5 %, což je jedno z nejrychlejších temp růstu, které bylo dosud zaznamenáno. Argentina byla považována v té době za jednu z největších exportních mocností světa a díky jejím přírodním zdrojům jí byla předpovídána ještě větší ekonomická expanze (Skidmore, a další, 2013).

Země ovšem doplatila na svůj prudký vzestup a na ekonomickou vázanost na západní svět. Snížení evropské poptávky po potravinách téměř zmrazilo argentinský export a to způsobilo krizi celé argentinské ekonomiky. Během první světové války peso devalvovalo, po opětovné revalvací krize 30. let 20. století srazila peso na hluboké dno (Skidmore, a další, 2013).

Příjmy země zachraňoval export masa a obilí, který byl poměrně stálý a poptávka po něm nebyla tolik nestabilní ve srovnání s poptávkou po cukru a kávě. Právě export masa a obilí vyvedl Argentinu z deprese 30. let (Skidmore, a další, 2013).

Bankovní systém byl připoután ke zlatému standartu, krátkodobé výkyvy v obchodě působily změny v argentinských zlatých rezervách a také výkyvy v zásobě domácí měny učinilo Argentinu závislou na situaci a vývoji měnového kurzu v Evropě. Více jak třetina investic pocházela z Evropy, hlavně z Británie, Francie a Německa. Zatímco hlavní město a pampy prosperovaly, většina oblastí stagnovala. Za neúspěch je považováno to, že vlastně nikdy nedošlo k výraznému rozvoji venkovských oblastí a místního rolnictva.

Když se dostal k moci ve 40. letech pravděpodobně nejznámější argentinský prezident všech dob, Juan Perón, ujal se restrukturalizace ekonomické sféry. Tehdy vládní obchodní monopoly skupovali půdu za předem stanovené fixní ceny, které byly směšně nízké. Perón svojí populistickou politikou Argentine povzbuzoval ke stávkám, což přispělo ke zvýšení hodinové mzdy o 25 % roku 1947 a další rok o dalších 25 %. Perónovy strategie ze začátku fungovaly velmi dobře. HDP vzrostlo o 8,6 % v roce 1946 a další rok dokonce o 12,6 %. Vyrůstajícím příjmům země i přispíval rostoucí export, který vytvářel zdravé obchodní přebytky. Prezident si vzal na starosti i svůj příslib, kdy se bude snažit zmenšit vliv Evropy na zemi, roku 1948 zestátnil železnice, které do té doby patřily Britům, také hlavní telefonní společnost, která pocházela z USA a Francouzi vlastněné doly. Ve všech případech stát firmy odškodnil a jak se později zjistilo, odškodnění byla velmi vysoká. Argentinský prezident za své vlády zaplatil i celý dluh vůči zahraničí a současně s tím vydal Deklaraci o ekonomické nezávislosti. Eva Perón, která se podílela na politice svého manžela, založila svůj vlastní fond, z něhož velmi štědře obdarovávala a udílela nejrůznější prémie. Tento krok státní kasu také moc neobohatila (Skidmore, a další, 2013).

Perón si vytvořil celou řadu stoupenců, obzvláště z řad obyčejného lidu, kteří věřili v jeho vizi nové a lepší Argentiny, kterou ve svých populistických proslovech často zmiňoval. Jeho politické úspěchy byly zastíněny počínajícími dalšími ekonomickými problémy. Roku 1949 přišel první propad zahraničního obchodu od války, doprovázený prudkým vzrůstem inflace o 31% , velká sucha toho roku i snížila množství exportu. Země musela čelit realitě, kdy ceny argentinského exportu prudce klesly, zatímco na druhé straně import, zejména průmyslových výrobků podražil a Perónovy zásahy situaci ještě dále zhoršovaly. Vládní instituce pro mezinárodní obchod nastavila nereálně nízké ceny pro zemědělské výrobky kvůli tomu, že chtěli držet při zemi cenu potravin ve městech a podpořit produkci, což mělo za následek snížení exportu. Následná reakce prezidenta na hospodářskou krizi byla jmenovat nového ministra financí, který navrhl nový stabilizující program: pevný úvěr, snížit vládní výdaje a nastavit přísné limity týkající se mzdy a zvyšování cen (Chalupa, 1999).

Po odchodu Peróna nastoupila vojenská vláda, za jejíž vlády hospodářství země stagnovalo. Kromě přirozeného, ale nijak závratného růstu HDP, růstu hodinové minimální mzdy a stagnujícímu sektoru zemědělství, se za této vlády nic nezměnilo. Až při příchodu nového prezidenta Frondiziniho, který nastoupil do čela státu s odvážnými vizemi, jako: zrychlení industrializace, stimulace zemědělské produkce a dopomoc výraznému vzrůstu exportu. Tento

plán měl šanci na úspěch jen za předpokladu přechodu Argentinců od spotřeby k investicím. Frondzini čelil akutní platební krizi, jelikož chtěl oslnit zahraniční věřitele, od kterých očekával vlnu investic, rozhodl se pro razantní devalvaci, škrty ve veřejných výdajích, tvrdá omezení mezd, zrušení dotací na veřejné služby a propouštění nadbytečných zaměstnanců veřejné správy. Po letech politické nestability byl roku 1973 znovu zvolen Juan Perón, který byl předtím nucen utéct ze země (Chalupa, 1999).

Na počátku 80.let vyhlásila bankrot Obchodní regionální banka, což vyvolalo paniku mezi investory i občany, za tři měsíce od vyhlášení bankrotu bylo ze země staženo 1,9 miliardy dolarů krátkodobého spekulativního kapitálu. Další finanční instituce se dostávaly do úzkých a své dluhy nebyly schopné splatit a tak vyhlášovaly bankrot. Bankrot vyhlásila i největší firma specializující se na vývoz obilí, SAE-TRU. Čelní představitelé ve snaze napravit nově vzniklou situaci si v zahraničí zapůjčili úvěry, které přesáhly sumu 700 milionů dolarů jen v červenci roku 1980. Na počátku roku následujícího se celý systém junty zbortil. Což mělo pro Argentinu následky v podobě zadlužení země, které stoupl z 8,5 miliardy na 25,3 miliardy dolarů, což tehdy představovalo 42% HDP. Pouhé úroky z tohoto dluhu představovaly třetinu příjmů z exportu země (Chalupa, 1999 str. 253)

Tehdejší prezident Raúl Alfonsín se snažil za pomoci MMF zmírnit krizovou situaci tzv. „šetřícím programem“ a zavedením nové měny v rámci plánu Austral, která nahrazovala peso a byla v platnosti od června 1985 do dubna 1991. Vize plánu byla taková, že se v důsledku kroků smaže deficit státního rozpočtu, zbrzdí se inflace a státní banka přestane tisknout další peníze. Tento plán se zdál zprvu nadějný, ale neuspěl. Vláda byla nucena situací emitovat další peníze. Poptávka po penězích se snížila kvůli vysoké inflaci a měna pomalu ztrácející hodnotu začala být nedůvěryhodná. Z tohoto důvodu objem hotovostního oběhu v australu byl zanedbatelný.

Pravděpodobnost, že by se situace v blízké době zlepšila, byla v nedohlednu. Naopak se stav ekonomiky na konci 80.let ještě zhoršil, když v roce 1989 se za jeden rok cenová hladina zvýšila o 20 000% a hyperinflace dosáhla závratných hodnot téměř 5000%.